

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych

RAPORT NACZELNEJ RADY PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

ZABEZPIECZENIE SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO
W ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Warszawa, maj 2015 r.

Wydawca:

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych
ul. Pory 78 lok. 10, 02-757 Warszawa
tel. 22 327 61 61 faks 22 327 61 60
www.nipip.pl; nipip@nipip.pl

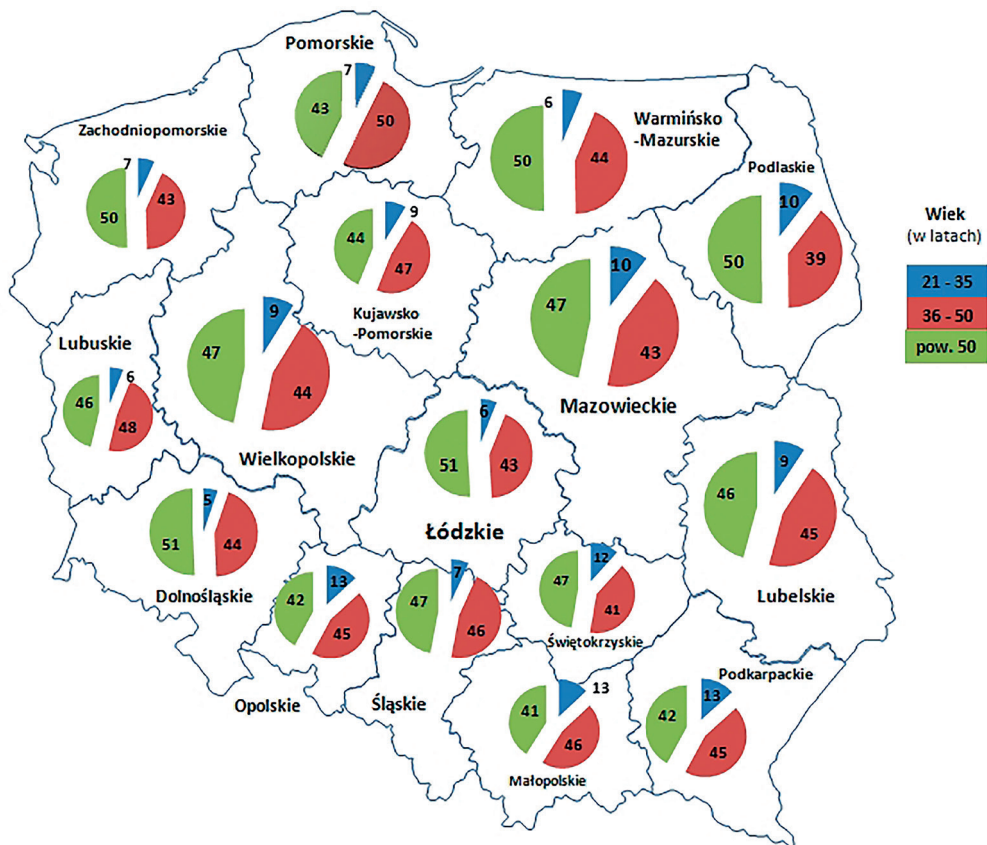
© *Copyright by:* Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych 2015

ISBN:978-83-927402-8-5

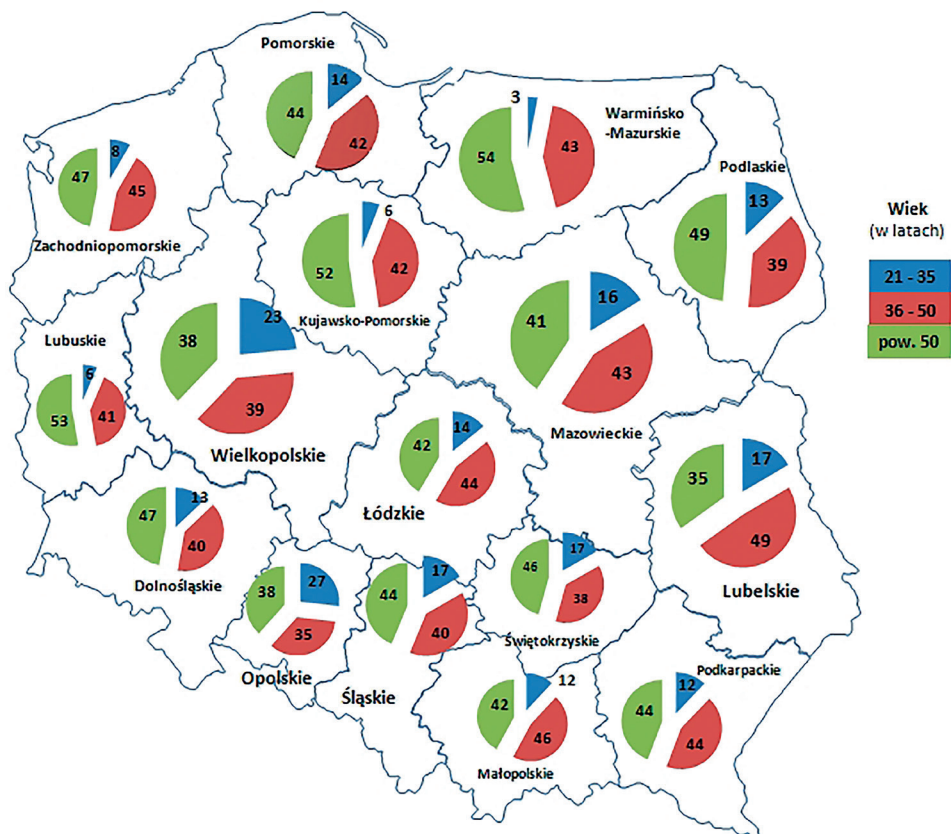
Skład, druk i oprawa:

Drukarnia „Attyla” s.j.
22-400 Zamość, ul. Partyzantów 61
tel./faks 84 639 12 13, 84 627 19 16
e-mail: drukarnia@attyla.eu
www.attyla.eu

Rycina 1. Struktura pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wieku i województw (w %)

Rycina 2. Struktura położnych zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wieku i województw (w %)

SPIS TREŚCI

1.	Charakterystyka demograficzna społeczeństwa polskiego	7
2.	Pielęgniarka, położna w systemie ochrony zdrowia w Polsce	9
2.1.	Pielęgniarka	9
2.1.1.	Opis zawodu pielęgniarki	9
2.1.2.	Zadania i czynności zawodowe pielęgniarki	9
2.1.3.	Środowisko pracy pielęgniarki	10
2.1.4.	Zagrożenia zawodowe na stanowisku pracy pielęgniarki	10
2.1.5.	Wymagania psychologiczne w zawodzie pielęgniarki	11
2.1.6.	Warunki podjęcia pracy w zawodzie pielęgniarki	11
2.1.7.	Możliwość awansu zawodowego pielęgniarki	12
2.1.8.	Możliwość zatrudnienia pielęgniarki	12
2.2.	Położna	14
2.2.1.	Opis zawodu położnej	14
2.2.2.	Zadania i czynności zawodowe położnej	14
2.2.3.	Środowisko pracy położnej	15
2.2.4.	Zagrożenia zawodowe na stanowisku pracy położnej	16
2.2.5.	Wymagania psychologiczne dla zawodu położnej	16
2.2.6.	Warunki podjęcia pracy w zawodzie położnej	16
2.2.7.	Możliwość awansu zawodowego położnej	17
2.2.8.	Możliwość zatrudnienia położnej	17
3.	Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych	19
4.	Kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych	23
5.	Charakterystyka populacji pielęgniarek i położnych	27
5.1.	Liczba pielęgniarek i położnych zarejestrowanych w CRPiP	27
5.2.	Liczba zaświadczeń wydanych na potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych	35
5.3.	Struktura wiekowa zatrudnionych pielęgniarek i położnych z podziałem na województwa	37
6.	Charakterystyka pielęgniarek i położnych zgłoszonych do realizacji umów w Oddziałach Wojewódzkich Narodowego Funduszu Zdrowia w 2012 r.	40
7.	Podsumowanie	57
	WYKAZ TABEL	58
	WYKAZ RYCIN	59

1. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO

Od wielu lat zachodzą zmiany w zachowaniach demograficznych ludności, które prowadzą do istotnych przemian w strukturze demograficznej kraju. Zjawiska demograficzne charakterystyczne dla obecnej sytuacji ludnościowej Polski są efektem malejącej liczby urodzeń i zawieranych małżeństw, wzrostem rozwodów i związków nieformalnych, upodabnianiem się wzorców płodności w mieście i na wsi, przesuwaniem średniego wieku rodzenia w kierunku starszych roczników kobiet, korzystnych zmian w procesie umieralności i dalszym trwaniem życia oraz ruchów migracyjnych.

W prognozie demograficznej obserwuje się stopniowe zmniejszanie się urodzeń i ujemny przyrost naturalny. Charakterystyczne są przesunięcia największego natężenia urodzeń do grup wieku kobiet 25-29 i 30-34 lata. Średni wiek matki w momencie urodzenia dziecka jest coraz bardziej zaawansowany, co powoduje zmniejszenie płodności kobiet (poronienia samoistne, wady rozwojowe u dzieci, w tym wady letalne). Niepokojący jest wzrost rozrodczości w wieku 15-19 lat i ryzykowne zachowania kobiet w okresie prokreacyjnym (wcześniactwo, powikłania ciąży i porodu). Istotne znaczenie ma także malejąca liczba kobiet w wieku rozrodczym. Przewiduje się, że populacja kobiet w wieku 15-49 lat w roku 2035 spadnie do 20,1 % populacji ogółem (obecnie- 25,5%). Zauważalne są także zmiany w poziomie współczynnika dzietności. Zakłada się, że poziom współczynnika dzietności równy 2,10-2,15 gwarantuje tzw. prostą zastępowalność pokoleń. W Polsce wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 1,10 – 1,39 (najmniejszy w województwie opolskim, największy w województwie pomorskim). Po 2020 r. nastąpi zdecydowane obniżenie udziału najmłodszych generacji w strukturze populacji Polski, co oznacza wzrost odsetka ludzi starszych tj. 65 i więcej lat. Istotne znaczenie ma odsetek osób w wieku późnej starości (80+). Liczba tych osób systematycznie będzie wzrastać, szacuje się, że w roku 2035 w Polsce w wieku powyżej 80 lat będzie 2 574 000 osób.

Obserwuje się pozytywną tendencję zmian umieralności. Zróżnicowanie regionalne umieralności wskazuje, że najmniejsze natężenie zgonów notowano w województwach podkarpackim, małopolskim i pomorskim, największe w województwie łódzkim. Prognoza demograficzna przewiduje jednak wzrost liczby zgonów zależnych od zmian w strukturze ludności. Wskaźnik przeciętnego trwania życia systematycznie będzie się wydłużał aż do osiągnięcia dla mężczyzn 77,1 lat i dla kobiet 82,9 lat. Wydłużenie się przeciętnego trwania życia przy niskim poziomie dzietności prowadzi do procesu starzenia się społeczeństwa. Mediana wieku populacji obecnie dla kobiet wynosi 36,8 lat, dla mężczyzn 34,2 lata, w prognozie demograficznej wrośnie odpowiednio do 48,3 lata dla kobiet i 45,5 lat dla mężczyzn. Wartość mediany z przedziału 30-34 lata oznacza ludność starą demograficznie.

Na przyrost i ubytek rzeczywisty ludności wpływa ruch naturalny i ruch wędrowny ludności.

W Polsce od lat 80 obserwuje się dużych rozmiarów systematyczny spadek przyrostu naturalnego. Do odwrócenia tendencji spadkowej doszło w roku 2005. Jednak sytuacja lat 2009-2010 wprowadziła kolejną falę zmniejszania się przyrostu naturalnego, co może być efektem zmniejszenia liczby zawieranych małżeństw oraz rosnącą przewagą liczby zgonów nad liczbą urodzeń.

Zjawiska migracji wewnętrznych i zagranicznych w oficjalnej statystyce, dotyczą zarejestrowanych formalnie (zameldowanie, wymeldowanie) przemieszczeń ludności. Migracje mają także znaczący udział w sytuacji demograficznej Polski. W przypadku migracji zagranicznych obserwujemy ujemne saldo, które obecnie wynosi minus 4334 obywateli. Zróżnicowanie poziomu migracji wewnętrznych wskazuje, że dodatnie saldo odnotowano w dużych aglomeracjach miejskich takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań czy Trójmiasto.

Tabela 1. Wybrane dane demograficzne według województw.

Województwo	Ludność w tys.								Współczynnik dzietności	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji wewn	Saldo migracji	Mediana wieku	Trwanie życia	
	ogółem	mężczyźni	kobiety	0-4 lata	5-19 lat	20-64 lata	65 i więcej lat	M								K	
Dolnośląskie	2916,5	1402,9	1513,6	149,3	420,0	1947,9	399,2	1,21	27660	29396	-1736	1559	-488	39,2	72,1	80,5	
Kujawsko-pomorskie	2098,3	1017,0	1081,2	114,1	202,2	1369,4	273,2	1,29	20971	19663	1308	-1321	-328	38,0	72,2	80,1	
Lubelskie	2171,8	1052,9	1118,8	112,3	358,1	1375,1	317,2	1,29	21363	22981	-1618	-4960	-176	38,2	71,7	81,1	
Lubuskie	1023,1	498,3	524,8	56,4	162,9	679,4	124,3	1,29	10421	9648	773	-665	-165	37,8	71,5	79,9	
Łódzkie	2533,6	1207,9	1325,7	125,9	373,2	1641,9	328,5	1,27	23952	30816	-6864	-1844	-47	40,5	70,4	79,5	
Małopolskie	3346,7	1624,0	1722,7	188,5	557,2	2138,7	462,3	1,33	35524	29727	5797	3783	517	37,1	73,9	81,7	
Mazowieckie	5285,6	2529,6	2755,9	301,8	808,2	3398,6	776,8	1,36	57258	53080	4178	13700	654	38,4	72,7	81,6	
Opolskie	1013,9	490,1	523,7	46,2	149,2	627,4	146,0	1,10	8686	9719	-1033	-664	-1594	39,9	73,4	81,0	
Podkarpackie	2128,6	1042,1	1086,5	113,3	371,0	1361,2	283,0	1,26	21130	18214	2916	-2212	35	36,9	74,1	82,0	
Podlaskie	1200,9	586,0	614,9	60,4	196,8	766,5	177,0	1,22	11155	11647	-492	-1898	-76	38,4	73,3	81,8	
Pomorskie	2283,5	1113,5	1169,9	136,1	375,9	1486,4	284,8	1,39	25059	19332	5727	2618	-339	37,1	73,4	81,0	
Śląskie	4626,3	2233,9	2392,4	233,8	666,0	3054,2	672,2	1,26	44803	47709	-2906	-3652	-2020	40,0	71,9	79,8	
Świętokrzyskie	1278,1	624,2	653,8	62,2	200,8	821,4	193,6	1,22	11600	13725	-2125	-2408	103	39,5	72,0	81,3	
Warmińsko-mazurskie	1452,5	711,5	741,0	79,9	245,2	953,7	173,6	1,30	14750	12940	1810	-2952	-44	37,2	71,5	80,7	
Wielkopolskie	3455,4	1680,5	1774,8	202,5	566,6	2256,1	430,1	1,37	38082	30755	7327	1887	-482	37,0	72,9	80,9	
Zachodniopomorskie	1722,7	839,2	883,4	89,2	267,7	1147,2	218,4	1,21	16002	16149	-147	-971	116	38,7	71,8	80,4	
POLSKA	38538,4	18654,5	19883,8	2072,7	6011,6	25070,7	5261,0	1,29	388416	375501	12915	x	-4334	38,4	72,4	80,9	

x - nie dotyczy

Źródło: Rocznik statystyczny województw. GUS. 2012 r.

2. PIELĘGNIARKA, POŁOŻNA W SYSTEMIE OCHRONY ZDROWIA W POLSCE

2.1. Pielęgniarka

2.1.1. Opis zawodu pielęgniarki

Zawód pielęgniarki to zawód regulowany, medyczny i samodzielny, wymagający ciągłego, ustawicznego kształcenia i doskonalenia. Polegający na spełnianiu ról zawodowych wyznaczonych funkcjami zawodowymi, które wynikają z misji i celów zawodu.

Pielęgniarka to osoba posiadająca wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami. Wykonuje działania wymagające umiejętności obserwacji, zdecydowanej i rzetelnej oceny stanu chorego, rozpoznaje: potrzeby zdrowotne, problemy pielęgnacyjne, sprawuje opiekę pielęgnacyjną w stosunku do człowieka chorego i jego rodziny.

2.1.2. Zadania i czynności zawodowe pielęgniarki

Zadania zawodowe obejmują udzielanie świadczeń zdrowotnych w szczególności:

- rozpoznawanie warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta;
- rozpoznawanie problemów pielęgnacyjnych pacjenta;
- planowanie i sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem;
- samodzielne udzielanie w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych;
- realizację zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- orzekanie o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- edukację zdrowotną i promocję zdrowia.

Pielęgniarka:

- udziela świadczeń zdrowotnych, w stosunku do osób zdrowych, chorych, niesamodzielnych dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;
- opiekuje się osobami wymagającymi opieki pielęgniarskiej ze względu na wiek, obrażenia, chorobę lub innego rodzaju upośledzenia fizyczne, umysłowe lub ze względu na potencjalne zagrożenia dla zdrowia.

Do obowiązków pielęgniarki należy:

- planowanie, sprawowanie i ocenianie opieki pielęgniarskiej nad pacjentami zgodnie z praktyką i standardami współczesnego pielęgniarstwa;
- koordynowanie opieki nad pacjentami w konsultacji z innymi specjalistami ochrony zdrowia i członkami zespołów terapeutycznych;
- opracowywanie i wdrażanie planów opieki obejmującej leczenie fizyczne, społeczne i psychologiczne pacjentów;
- planowanie i zapewnianie opieki osobistej, leczenia i terapii;
- informowanie o zakresie profilaktyki, leczenia i opieki;
- nauczanie, prowadzenie badań w zakresie praktyk i procedur pielęgniarskich.

Wśród czynności zawodowych pielęgniarki wyróżnia się m.in.:

- planowanie opieki: ocena stanu zdrowia, rozpoznawanie problemów pielęgnacyjnych;
- pielęgnowanie pacjenta: monitorowanie parametrów życiowych pacjenta, podawanie leków, pobieranie materiału biologicznego do badań diagnostycznych, wykonywanie opatrunków, znieczulanie, instrumentowanie, kontrolowanie, obsługa sprzętu medycznego;
- dokumentowanie opieki: prowadzenie dokumentacji medycznej, sprawozdawanie, administrowanie.

2.1.3. Środowisko pracy pielęgniarki

Pielęgniarka wykonuje zadania zawodowe w zróżnicowanym środowisku: w budynkach (szpitalach, przychodniach, szkołach, domach mieszkalnych, itp.) oraz na wolnym powietrzu (w miejscach wypadków, katastrof). Podczas wykonywania pracy pielęgniarka współpracuje z własną grupą zawodową i innymi profesjonalistami o zróżnicowanym poziomie wykształcenia oraz różnym zakresie obowiązków i odpowiedzialności zawodowej.

2.1.4. Zagrożenia zawodowe na stanowisku pracy pielęgniarki

Jest to praca o szczególnym charakterze ze względu na: obciążenie emocjonalne (konieczność radzenia sobie z niełatwymi emocjami, jakie wzbudza codzienny kontakt z chorobą, trudnymi sytuacjami życiowymi, a nie rzadko ze śmiercią podopiecznego), przeciążenie układu ruchu. Na wielu stanowiskach pracy pielęgniarki występują uciążliwości wynikające z warunków pracy, np. stres, wysoka temperatura, ryzyko zakażenia i wysiłek fizyczny. Zawód pielęgniarki, poza pomaganiem innym ludziom, wiąże się także z licznymi zagrożeniami zdrowia. Narażenie na czynniki biologiczne i chemiczne w miejscu pracy, ciągła dyspozycyjność i odpowiedzialność za zdrowie i życie pacjentów, konieczność obsługi skomplikowanego i drogiego sprzętu medycznego oraz narażenie na agresję ze strony niezadowolonych pacjentów lub ich rodzin powoduje, że jest to praca bardzo obciążająca psychicznie. Konieczność długotrwałej pracy w pozycji stojącej, konieczność obsługi pacjentów przy pochylonym lub skręconym tułowiu, konieczność pomocy pacjentom niepełnosprawnym podczas codziennych czynności, konieczność podnoszenia pacjentów po upadku czy transportowania ciężkiego sprzętu medycznego – wszystko to powoduje, że pielęgniarka narażona jest na spowodowane wypadkami oraz sposobem wykonywania pracy urazy i przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego. Dodatkowo, ryzyko to jest zwiększane przez trudności w oszacowaniu wagi pacjentów, ograniczone miejsce uchwytu dla dłoni czy brak współpracy ze strony pacjentów niepełnosprawnych lub nieprzytomnych. Na uciążliwość pracy pielęgniarek składają się także: duża liczba pacjentów, brak urządzeń pomocniczych, niedostateczne szkolenie w zakresie ochrony własnego organizmu (np. układu ruchu), nieprzestrzeganie przepisów o dopuszczalnych obciążeniach. Pielęgniarek jest za mało, a trudna sytuacja ekonomiczna służby zdrowia prowadzi do dalszych redukcji. Praca pielęgniarki w większości podmiotów ma charakter pracy zmianowej, regulowanej wewnątrz przez dany podmiot. Z raportu badań europejskiego projektu NEXT wynika, iż pracę w porze nocnej u pielęgniarek należy traktować jako czynnik sprzyjający, przyspieszający lub nasilający występowanie wielu schorzeń i stanów patologicznych, gdzie 70% pracowników zmianowych nie jest w stanie dotrzeć do ustawowej emerytury z powodów różnych dolegliwości będących następstwem pracy zmianowej. Ostatnio stwierdzono również, że praca zmianowa i nocna przyczynia się w dużym procencie (20-60%) do powstawania schorzeń nowotworowych.

Obciążenie emocjonalne, stres, praca w pozycji wymuszonej wymagająca obciążenia mięśni i aparatu kostno-stawowego, szczególna odpowiedzialność, sprawność psycho-fizyczna, bezpośredni kontakt z czynnikami biologicznymi i chemicznymi, biologiczne skutki pracy zmianowej.

2.1.5. Wymagania psychologiczne w zawodzie pielęgniarstwa

Pielęgnowanie, którego istotą jest pomoc człowiekowi zdrowemu lub choremu w utrzymaniu zdrowia, jego odzyskaniu, łagodzeniu cierpienia lub godnym umieraniu jest tym rodzajem działalności, którym przez swój szeroki zakres i specyficzny rodzaj osobistego zaangażowania stawia przed wykonującą go osobą ogromne wyzwanie. Dlatego w pracy pielęgniarki dominują wyróżniki wyodrębniające jej pracę spośród innych aktywności zawodowych. Są to: bezpośrednia odpowiedzialność za najwyższą wartość człowieka jego życie, kontakt z cierpieniem ludzkim, spowodowanym zagrożeniem lub samą chorobą, bycie świadkiem narodzin i śmierci człowieka, posiadanie większej niż w innych grupach społecznych wrażliwości na zagadnienia etyczne, deontologiczne, umiejętność pomocy potrzebującym, świadomy i czynny udział w procesie przekształcania patologii somatycznej i psychicznej w zdrowie, praca w zespołach, tworzenie więzi międzyludzkich na zasadzie odpowiedzialności za życie ludzi, zdobywanie gruntownej wiedzy, jako gwarancja prawidłowego rozwoju własnej odpowiedzialności, a więc własnego zaangażowania w służbę życiu i zdrowiu ludzi.

Już samo wymienienie tych wyróżników zwraca uwagę na te aspekty pielęgnowania i dziedziny aktywności pielęgniarek, które wymagają szczególnej postawy i zachowania. Rozwój wrażliwości i zdolności empatii, bezinteresowność w dawaniu, bezinteresowna życzliwość, zdolność uznania czyjejś wyższości bez poczucia zagrożenia własnej wartości, dobroć i poszanowanie godności każdego, – te cechy decydują o najgłębszym etycznym wymiarze osoby ludzkiej, które posiada każda pielęgniarka.

Istotne cechy i predyspozycje pielęgniarki do wykonywania zadań zawodowych to:

- **w stosunku do pracy:** szacunek, obowiązkowość i odpowiedzialność, zdyscyplinowanie, samodzielność, szybkość i trafność w podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, cierpliwość, dokładność, odpowiedzialność, sprawność manualna i podzielność uwagi, dbałość o stanowisko pracy i powierzony sprzęt, dbałość o prestiż zawodu;
- **wobec innych ludzi:** szacunek dla życia, poszanowanie godności człowieka, jego praw i wartości, kulturę osobistą, opiekuńczość i gotowość niesienia pomocy, życzliwość, altruizm, uczciwość, dobroć, empatię, tolerancję, odwaga cywilna oraz łatwość nawiązywania kontaktów;
- **wobec samego siebie:** samokontrola, samodzielność, poczucie własnej godności, wartości, krytycyzm, samokształcenie przejawiające się w dążeniu do podnoszenia kwalifikacji i aktualizacji wiedzy.

Duże znaczenie w wykonywaniu zawodu ma dobra kondycja psychofizyczna i odporność na stres.

2.1.6. Warunki podjęcia pracy w zawodzie pielęgniarstwa

Zawód pielęgniarki może wykonywać osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu stwierdzone przez okręgową radę pielęgniarek i położnych. Prawo wykonywania zawodu pielęgniarki uzyskuje osoba, która:

- posiada świadectwo lub dyplom ukończenia polskiej szkoły pielęgniarstwa bądź uzyskane w innym państwie niż państwo członkowskie Unii Europejskiej świadectwo lub dyplom,

pod warunkiem, że dyplom lub świadectwo zostały uznane w Rzeczypospolitej Polskiej za równorzędne ze świadectwem ukończenia szkoły pielęgniarskiej lub dyplomem, zgodnie z odrębnymi przepisami oraz że spełnia minimalne wymogi kształcenia określone w przepisach prawa Unii Europejskiej;

- posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- której stan zdrowia pozwala na wykonywanie zawodu pielęgniarki;
- która wykazuje nienaganną postawę etyczną.

2.1.7. Możliwość awansu zawodowego pielęgniarki

Pielęgniarka po ukończeniu właściwych form kształcenia podyplomowego uzyskuje dodatkowe kwalifikacje zawodowe uprawniające do zajmowania stanowisk.

Pielęgniarka, specjalista w poszczególnych dziedzinach pielęgniarstwa lub mających zastosowanie w ochronie zdrowia, oraz posiadająca tytuł magistra na kierunku pielęgniarstwo i / lub studia podyplomowe, posiadająca tytuł licencjata pielęgniarstwa może być zatrudniona w podmiotach leczniczych na stanowiskach pracy: kierownik / zastępca komórki organizacyjnej przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego, przełożonej pielęgniarek, pielęgniarki oddziałowej, pielęgniarki koordynującej nadzorującej pracę innych pielęgniarek oraz na stanowisku specjalista pielęgniarka, starszej pielęgniarki, a także nauczać zawodu oraz wykonywać pracę na rzecz doskonalenia zawodowego pielęgniarek lub położnych, prowadzić pracę naukowo-badawczą w zakresie pielęgniarstwa.

2.1.8. Możliwość zatrudnienia pielęgniarki

Pielęgniarka posiadająca prawo wykonywania zawodu pielęgniarki może być zatrudniona:

- w podmiotach leczniczych;
- w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.5) lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- w podmiotach leczniczych na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- na stanowiskach służbowych w Inspektoracie Wojskowej Służby Zdrowia i innych jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których wykonuje się czynności związane z ochroną zdrowia i opieką zdrowotną;
- na stanowiskach służbowych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej i innych stanowiskach Służby Więziennej, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem i nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej przez podmiot leczniczy dla osób pozbawionych wolności;
- w domach pomocy społecznej;
- placówkach oświatowo-wychowawczych;

- w placówkach nauczania i wychowania;
- w zakładach pracy chronionej;
- w służbie medycyny pracy;
- w jednostkach systemu ratownictwa medycznego;
- w sanatoriach i uzdrowiskach;
- w żłobkach.

Rodzaj zatrudnienia: pielęgniarka może wykonywać swój zawód w ramach umowy o pracę, w ramach stosunku służbowego, na podstawie umowy cywilnoprawnej (kontrakt), w ramach wolontariatu.

Pielęgniarki mogą wykonywać swój zawód w ramach działalności leczniczej w formie:

- a) jednoosobowej działalności gospodarczej jako indywidualna praktyka pielęgniarki, indywidualna praktyka pielęgniarki wyłącznie w miejscu wezwania, indywidualna specjalistyczna praktyka pielęgniarki, indywidualna specjalistyczna praktyka pielęgniarki wyłącznie w miejscu wezwania, indywidualna praktyka pielęgniarki wyłącznie w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego na podstawie umowy z tym podmiotem lub indywidualna specjalistyczna praktyka pielęgniarki wyłącznie w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego na podstawie umowy z tym podmiotem,
- b) spółki cywilnej, spółki jawnej albo spółki partnerskiej jako grupowa praktyka pielęgniarek – zwanych dalej „praktykami zawodowymi”.

Wykonywanie zawodu w ramach praktyki zawodowej nie jest prowadzeniem podmiotu leczniczego.

2.2. Położna

2.2.1 Opis zawodu położnej

Zawód położnej to zawód regulowany, medyczny i samodzielny, wymagający ciągłego, ustawicznego kształcenia i doskonalenia. Polegający na spełnianiu ról zawodowych wyznaczonych funkcjami zawodowymi, które wynikają z misji i celów zawodu. Położna to osoba posiadająca wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, udzielająca świadczeń zdrowotnych, a w szczególności świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych, oraz z zakresu promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej, w zakresie opieki nad kobietą, kobietą ciężarną, rodzącą i położnicą oraz noworodkiem.

Głównymi czynnościami położnej jest obserwacja, pielęgnacja i udział w leczeniu kobiet ciężarnych oraz chorych ginekologicznie w każdym okresie jej życia, a także wsparcie, edukacja i pomoc przyszłym matkom. Położna odpowiada:

- za przygotowanie kobiety do porodu,
- odebranie porodu samodzielnie
- za opiekę nad matką i dzieckiem w pierwszych tygodniach po porodzie.

Położna ma także obowiązek podejmowania koniecznych działań w sytuacjach nagłych. Pod pojęciem roli zawodowej położnej rozumie się podejmowanie przez nią takiego postępowania zawodowego, które jest oczekiwane przez pacjentów, a równocześnie zgodne z obowiązującymi normami oraz znaczące dla statusu zawodowego. Współczesna położna podejmuje wiele zadań, wymagających wysokich kwalifikacji, w sposób samodzielny i odpowiedzialny. Opieka nad kobietą wpływa zarówno z przesłanek czysto biologicznych, jak i z roli społecznej, którą pełni kobieta w organizacji rodziny. W realizacji swojej rozszerzonej roli położna w stosunku do pacjentki podejmuje pomoc w zaspokajaniu złożonych jej potrzeb zdrowotnych – staje się nauczycielem zdrowia, informatorem, podejmuje działania o charakterze psycho-terapeutycznym, rozwija różnorodną współpracę, pobudza aktywność oraz wpływa na kształtowanie poczucia odpowiedzialności pacjentki za zdrowie własne i innych.

2.2.2. Zadania i czynności zawodowe położnej

Zadania obejmują udzielenie świadczeń zdrowotnych w szczególności:

- rozpoznawanie ciąży, sprawowanie opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzenie w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej;
- kierowanie na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka;
- prowadzenie porodu fizjologicznego oraz monitorowanie płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej;
- przyjmowanie porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego;
- podejmowanie koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w razie potrzeby ręcznego zbadania macicy;

- sprawowanie opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowanie przebiegu okresu poporodowego;
- badanie noworodków i opiekę nad nimi oraz podejmowanie w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji;
- realizację zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- samodzielne udzielanie w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych;
- profilaktykę chorób kobiecych i patologii położniczych;
- rozpoznawanie u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza;
- sprawowanie opieki położniczo-ginekologicznej nad kobietą;
- prowadzenie działalności edukacyjno-zdrowotnej w zakresie:
 - a) przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa,
 - b) przygotowywania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia.

Za podstawowe czynności zawodowe położnej należy uznać sprawowanie opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej oraz prowadzenie/przyjmowanie porodu, a także prowadzenie działalności edukacyjno-zdrowotnej. Opieka położnej obejmuje profilaktykę, promocję naturalnego porodu, wykrywanie stanów nieprawidłowych u matki i dziecka, zapewnienie opieki medycznej i innych stosownych środków pomocy dla kobiet we wszystkich okresach ich życia oraz opiekę w sytuacji nagłej. Położna ma ważne zadanie jako doradca i edukator nie tylko kobiety, ale również całej rodziny i społeczeństwa. Jej praca zawiera poradę przedkonceptyjną i przygotowanie do rodzicielstwa oraz obejmuje pielęgnację zdrowia kobiety i jej rodziny w trakcie ciąży, porodu, połogu, zarówno w aspekcie seksualności, jak i płodności oraz opiekę nad dzieckiem, a także nad kobietą ze schorzeniami ginekologicznymi w każdym okresie jej życia.

Wykonywanie zawodu położnej poza typowym udzielaniem świadczeń zdrowotnych w podmiocie leczniczym lub w ramach praktyki zawodowej może być związane z procesem edukacji (kształcenia zawodowego), administrowaniem w ochronie zdrowia.

2.2.3. Środowisko pracy położnej

Położna wykonuje zadania zawodowe w podmiotach leczniczych (oddziałach szpitalnych: oddziałach położniczo-neonatologiczno-ginekologicznych o różnych systemach organizacyjnych), realizujących opiekę nad kobietami, noworodkami, zdrowymi, chorymi, wymagającymi intensywnej opieki, w tym, w szczególności: sali porodowej, w oddziałach położniczych, noworodkowych, ginekologicznych, patologii ciąży, oraz onkologii ginekologicznej, w oddziale intensywnej terapii położniczej i neonatologicznej, izbie przyjęć położniczo-ginekologicznej (czy innej, realizującej zadania w tym zakresie) i bloku operacyjnym, w warunkach ambulatoryjnych (np. poradni ginekologicznej, poradni ginekologiczno-położniczej, poradni laktacyjnej, poradni patologii ciąży, poradni profilaktyki chorób piersi, poradni leczenia niepłodności, poradni endokrynologicznej), oraz w środowisku zamieszkania pacjentki.

Położna jest rozpoznawana jako odpowiedzialna profesjonalistka, która pracuje wspólnie z kobietami, dając im niezbędne wsparcie, opiekę i informacje podczas ciąży, porodu i połogu, pro-

wadzi poród na własną odpowiedzialność i zapewnia opiekę noworodkowi i niemowlęciu. Położna współpracuje z innymi położnymi i członkami interdyscyplinarnego zespołu terapeutycznego w sprawowaniu opieki nad kobietami i ich rodzinami. W ramach współpracy interdyscyplinarnej, wspólnie wypełniają zadania planowania, wprowadzania oraz oceny działań dla zapewnienia dostatecznej jakości systemu opieki zdrowotnej, a w szczególności jakości opieki nad kobietą i dzieckiem. Tym samym przyczynia się do jakości świadczeń w promowaniu zdrowia i podnoszenia poziomu zdrowotności społeczeństwa, uzależnionego od stanu zdrowia podopiecznych położnej.

Praca położnej ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie organizacji, nadzoru i metod wykonywanej pracy.

2.2.4. Zagrożenia zawodowe na stanowisku pracy położnej

Praca położnej, to praca o szczególnym charakterze ze względu na obciążenie emocjonalne, konieczność radzenia sobie z niełatwymi emocjami, dużą odpowiedzialnością, występującymi uciążliwościami wynikającymi z warunków pracy: stres, ryzyko zakażenia chorobami zakaźnymi, wysiłek fizyczny, przeciążenie układu ruchu. Narażenie na czynniki biologiczne i chemiczne w miejscu pracy, ciągła dyspozycyjność, konieczność długotrwałej pracy w pozycji stojącej, narażenie na agresję ze strony niezadowolonych pacjentek lub ich rodzin, pracę w godzinach nocnych, problemy organizacyjne, interpersonalne aż po ogromną odpowiedzialność zawodową za zdrowie a nawet życie człowieka, powoduje, że jest to praca bardzo obciążająca psychicznie i może prowadzić do wypalenia zawodowego.

2.2.5. Wymagania psychologiczne dla zawodu położnej

Ze względu na podmiot pracy, którym jest pacjent cechą położnej jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi. Kultura osobista i poszanowanie godności ludzkiej, opiekuńczość, i gotowość niesienia pomocy każdemu, życzliwość, obiektywizm, odwaga cywilna (do podjęcia natychmiastowego działania), spostrzegawczość i umiejętność logicznego myślenia. Cierpliwość i umiejętność pracy w warunkach monotonnych dokładność, operatywność. Niezwykle istotną cechą jest odpowiedzialność moralna wymagająca wyczucia i taktu wobec pacjenta oraz obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej. Bardzo pożądana jest także sprawność fizyczna i zdolność koordynacji wzrokowo-słuchowo-węchowej.

Za ważne cechy psychofizyczne właściwe dla zawodu położnej uznaje się także koncentrację i podzielność uwagi, uzdolnienia organizacyjne, w szczególności do pracy własnej i zespołu, spostrzegawczość, szczególnie w zakresie szybkiego i dokładnego rozpoznawania stanu podopiecznych i zmieniającej się sytuacji położniczej. Położne powinny charakteryzować się rzetelnością i sumiennością, zaangażowaniem i samokontrolą, a także odpowiedzialnością za siebie i pacjenta.

2.2.6. Warunki podjęcia pracy w zawodzie położnej

Zawód położnej może wykonywać osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu położnej stwierdzone przez okręgową radę pielęgniarek i położnych. Prawo wykonywania zawodu położnej uzyskuje osoba, która:

- posiada świadectwo lub dyplom ukończenia polskiej szkoły położnych bądź uzyskane w innym państwie niż państwo członkowskie Unii Europejskiej świadectwo lub dyplom, pod warunkiem, że dyplom lub świadectwo zostały uznane w Rzeczypospolitej Polskiej za równorzędne ze świadectwem ukończenia szkoły pielęgniarskiej lub dyplomem, zgodnie z od-

- rębnymi przepisami oraz, że spełnia minimalne wymogi kształcenia określone w przepisach prawa Unii Europejskiej;
- posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
 - której stan zdrowia pozwala na wykonywanie zawodu położnej;
 - która wykazuje nienaganną postawę etyczną.

2.2.7. Możliwość awansu zawodowego położnej

Położna po ukończeniu właściwych form kształcenia podyplomowego uzyskuje dodatkowe kwalifikacje zawodowe uprawniające do zajmowania stanowisk: Starsza położna, Położna koordynująca, Zastępca położnej oddziałowej, Położna oddziałowa, a także Przełożona pielęgniarek i położnych, Zastępca dyrektora ds. pielęgniarek i położnych, Naczelnia pielęgniarek i położnych, nauczyciel akademicki: pracownik naukowo-dydaktyczny i naukowy.

Położna, specjalista w poszczególnych dziedzinach pielęgniarstwa lub mających zastosowanie w ochronie zdrowia, oraz posiadająca tytuł magistra na kierunku położnictwo i / lub studia podyplomowe, lub posiadająca tytuł licencjata położnictwa, doświadczenie zawodowe może być zatrudniona w podmiotach leczniczych na stanowiskach pracy: kierownik / zastępca komórki organizacyjnej przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego, przełożonej położnych, położnej oddziałowej, położnej koordynującej nadzorującej pracę innych położnych oraz na stanowisku specjalista położna, starszej położnej, a także nauczać zawodu położnej lub pielęgniarki oraz wykonywać pracę na rzecz doskonalenia zawodowego położnych lub pielęgniarek, prowadzić prace naukowo-badawcze w zakresie wykonywania zawodu położnej, w szczególności opieki nad kobietą, noworodkiem lub rodziną.

2.2.8. Możliwość zatrudnienia położnej

Położna posiadająca prawo wykonywania zawodu położnej może być zatrudniona:

- w podmiotach leczniczych;
- w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.5)) lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- w podmiotach leczniczych na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- w domach pomocy społecznej określonych w przepisach o pomocy społecznej, z uwzględnieniem uprawnień zawodowych położnej określonych w ustawie;
- w żłobku lub klubie dziecięcym;
- w organach samorządu pielęgniarek i położnych lub wykonywanie pracy na rzecz samorządu;

- powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy położnej, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, albo pełnienie funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jeżeli z pełnieniem tej funkcji jest związane zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy;
- w placówkach nauczania i wychowania;
- w zakładach pracy chronionej;
- w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej;
- w warunkach domowych.

Rodzaj zatrudnienia: położna może wykonywać swój zawód w ramach umowy o pracę, w ramach stosunku służbowego, na podstawie umowy cywilnoprawnej (kontrakt), w ramach wolontariatu.

Położne mogą wykonywać swój zawód w ramach działalności leczniczej, w formie:

- a) jednoosobowej działalności gospodarczej jako indywidualna praktyka położnej, indywidualna praktyka położnej wyłącznie w miejscu wezwania, indywidualna specjalistyczna praktyka położnej, indywidualna specjalistyczna praktyka położnej wyłącznie w miejscu wezwania, indywidualna praktyka położnej wyłącznie w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego na podstawie umowy z tym podmiotem lub indywidualna specjalistyczna praktyka położnej wyłącznie w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego na podstawie umowy z tym podmiotem,
- b) spółki cywilnej, spółki jawnej albo spółki partnerskiej jako grupowa praktyka położnych – zwanych dalej „praktykami zawodowymi”.

Wykonywanie zawodu w ramach praktyki zawodowej nie jest prowadzeniem podmiotu leczniczego.

3. KSZTAŁCENIE ZAWODOWE PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Obecnie kształcenie w zawodzie pielęgniarki i położnej realizowane jest w systemie szkolnictwa wyższego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.) i ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 poz. 1435, ze zm.).

Kształcenie w zawodzie pielęgniarki i położnej prowadzone jest przez uczelnie publiczne i niepubliczne na poziomie:

- studiów pierwszego stopnia kończących się uzyskaniem tytułu licencjata pielęgniarstwa/położnictwa;
- studiów drugiego stopnia kończących się uzyskaniem tytułu magistra pielęgniarstwa/położnictwa.

Szczegółowe standardy kształcenia na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo (ogólne i szczegółowe efekty kształcenia oraz obciążenia godzinowe) określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. poz. 631).

Standardy kształcenia na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo wprowadzone ww. rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawiają się następująco:

- studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo/położnictwo trwają nie krócej niż 6 semestrów, liczba godzin zajęć i praktyk nie może być mniejsza niż 4720, liczba punktów ECTS wynosi nie mniej niż 180, studia mają profil praktyczny, kierunek studiów mieści się w obszarze kształcenia z zakresu nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej;
- studia drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo/położnictwo trwają nie krócej niż 4 semestry, liczba godzin zajęć i praktyk nie może być mniejsza niż 1300, liczba punktów ECTS wynosi nie mniej niż 120, studia mają profil praktyczny.

Obecnie kształcenie w zawodach pielęgniarki i położnej jest zgodne z Europejskim Porozumieniem w sprawie szkolenia i kształcenia pielęgniarek, sporządzonym w Strasburgu dnia 25 października 1967 roku (Dz.U.96.83.384) oraz z wymaganiami dotyczącymi kształcenia pielęgniarek i położnych, wynikającymi z Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005 roku w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. U. UE. L.05.255.22). Zgodnie z ww. dokumentami kształcenie pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną musi obejmować co najmniej 3 lata lub 4.600 godzin kształcenia teoretycznego i klinicznego, przy czym kształcenie teoretyczne obejmuje co najmniej trzecią część, a kształcenie kliniczne co najmniej połowę minimalnego okresu kształcenia.

Dodatkowo od roku akademickiego 2004/2005 prowadzone są studia zawodowe – tzw. pomocowe (uzupełniające) – przeznaczone dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w tych zawodach, kończące się uzyskaniem tytułu licencjata pielęgniarstwa/położnictwa.

Według danych umieszczonych w Systemie informacji o szkolnictwie wyższym POL-on (stan na dzień 18 marca 2014 r.) uprawnienia do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo posiada 70 w tym 11 uniwersytetów medycznych. Uprawnienia do prowadzenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo posiadają 34 uczelnie, w tym 11 uniwersytetów.

Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku położnictwo w ramach studiów pierwszego stopnia posiada 18 uczelni, a studiów drugiego stopnia 13 uczelni w tym 11 uniwersytetów medycznych.

Wszystkie uczelnie prowadzące kształcenie na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej są zobowiązane do uzyskania akredytacji Ministra Zdrowia, potwierdzającej spełnianie standardów kształcenia. Uczelnie rozpoczynające kształcenie na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo składają wniosek o przeprowadzenie akredytacji trzy miesiące przed rozpoczęciem rekrutacji a uczelnia, która występuje z wnioskiem kolejnym – nie później niż na 3 miesiące przed upływem okresu, na jaki uzyskała akredytację. Akredytacja Ministra Zdrowia jest przyznawana na okres od 3 do 5 lat.

Do roku akademickiego 2011/2012 Minister Zdrowia w drodze rozporządzenia ustalał corocznie limity przyjęć na kierunki pielęgniarstwo i położnictwo. Limity miejsc na kierunki pielęgniarstwo i położnictwo od roku akademickiego 2006/2007 do roku 2011/2012 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Limity przyjęć oraz liczba absolwentów na kierunku pielęgniarstwo w latach 2006-2011

Rok akademicki	Limit przyjęć na studia I stopnia	Absolwenci I stopnia RAZEM	Stosunek liczby absolwentów do limitu w %		Limit przyjęć na studia II stopnia	Absolwenci II stopnia RAZEM	Stosunek liczby absolwentów do limitu w %
2006 / 2007	7 169	4 671	65,16		1 680	1 001	59,58
2007 / 2008	8 047	5 318	66,09		2 223	1 928	86,73
2008 / 2009	8 269	8 170	98,80		2 800	2 134	76,21
2009 / 2010	8 952	7 132	79,67		3 299	2 498	75,72
2010 / 2011	7 722				3 325	2 481	74,62
2011 / 2012	6 831				4 201		
Razem lata 2006 do 2010	32 437	25 291	77,43	Razem lata 2006 do 2011	13 327	10 042	75,35

Tabela 3. Liczba absolwentów kierunku pielęgniarstwo uzyskujących prawo wykonywania zawodu

Rok akademicki	RAZEM absolwentów I i II stopnia	Liczba pielęgniarek którym stwierdzono PWZ po raz pierwszy	Stosunek liczby absolwentów do liczby osób uzyskujących PWZ w %
2006 / 2007	5 672	2 070	36,50
2007 / 2008	7 246	2 330	32,16
2008 / 2009	10 304	2 583	25,07
2009 / 2010	9 630	2 437	25,31
2010 / 2011	2 481	2 069	83,39
RAZEM:	35 333	11 489	32,52

Tabela 4. Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wykształcenia

Średnie medyczne	Studia I stopnia – licencjat	Studia II stopnia – magister	RAZEM:
234 363	32 755	15 404	282 522

Źródło: CRPiP stan na 31 grudnia 2014 r.

Analiza informacji zawartych w tabeli 2 i 3 wskazuje, że limity w latach w latach 2006-2011 zostały wykorzystane w ok 76 % co stanowi 35 333 absolwentów I i II stopnia. Z tej liczby tylko 11 489 osobom stwierdzono prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, co stanowi 25,10% ustalonych przez Ministra Zdrowia potrzeb w zakresie kształcenia zawodowego pielęgniarek. Należy zadać pytanie czy ustalanie limitów odbywało się na podstawie oceny zapotrzebowania systemu ochrony zdrowia. Przyjmując takie założenie należy podkreślić, że nie udało się go zrealizować.

Tabela 5. Liczba limitów przyjęć na studia oraz liczba absolwentów na kierunku położnictwo w latach 2006-2010

Rok akademicki	Limit przyjęć na studia I stopnia	Absolwenci I stopnia danego rocznika	Stosunek liczby absolwentów do limitu		Limit przyjęć na studia II stopnia	Absolwenci II stopnia danego rocznika	Stosunek liczby absolwentów do limitu
2006 / 2007	1 025	908	88,59%		615	206	33,50%
2007 / 2008	1 117	1 051	94,09%		714	418	58,54%
2008 / 2009	1 582	964	60,94%		909	508	55,89%
2009 / 2010	1 452	1 119	77,07%		1 254	749	59,73%
2010 / 2011	1 445				1 113	651	58,49%
2011 / 2012	1 109				1 093		
Razem lata 2006 do 2010	5 176	4 042	80,17%	Razem lata 2006 do 2011	4 605	2 532	54,98%

Tabela 6. Liczba absolwentów kierunku położnictwo uzyskujących prawo wykonywania zawodu

Rok akademicki	RAZEM absolwentów I i II stopnia	Liczba położnych którym stwierdzono PWZ po raz pierwszy	Wskaźnik absolwentów uzyskujących PWZ
2006 / 2007	1 114	356	31,96%
2007 / 2008	1 469	434	29,54%
2008 / 2009	1 472	511	34,71%
2009 / 2010	1 868	493	26,39%
2010 / 2011	651	415	63,75%
RAZEM:	6 574	2 209	33,60%

Tabela 7. Liczba położnych zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wykształcenia

Średnie medyczne	Wyższe zawodowe – licencjat	Wyższe – magister	RAZEM:
28 307	5 358	1 789	35 454

Źródło: CRPiP stan na 31 grudnia 2014 r.

Analiza informacji zawartych w tabeli 5 i 6 wskazuje, że limity w latach 2006-2011 zostały wykorzystane w ok. 67 % co stanowi 9 781 absolwentów I i II stopnia. Z tej liczby tylko 2 209 osobom stwierdzono prawo wykonywania zawodu położnej, co stanowi 22,58% ustalonych przez Ministra Zdrowia potrzeb w zakresie kształcenia zawodowego położnych. Należy zadać pytanie czy ustalanie limitów odbywało się na podstawie oceny zapotrzebowania systemu ochrony zdrowia. Przyjmując takie założenie należy podkreślić, że nie udało się go zrealizować.

Od roku akademickiego 2012/2013 Minister Zdrowia nie określa limitów przyjęć na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo, zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnie mają prawo do określania liczby przyjmowanych osób na te kierunki.

Od roku akademickiego 2007/2008 do roku akademickiego 2010/2011 nastąpił znaczący wzrost liczby absolwentów w szczególności na studiach I stopnia na kierunku pielęgniarstwo – z 3138 osób w roku 2007/2008 do 7132 osób w roku akademickim 2011/2012 tj. 56%.

W roku akademickim 2012/2013 w porównaniu z rokiem 2011/2012 wystąpiła nieznaczna tendencja spadkowa liczby absolwentów zarówno na kierunku pielęgniarstwo jak i położnictwo. Jedynie na kierunku pielęgniarstwo na studiach II stopnia nastąpił wzrost absolwentów w porównaniu z ubiegłym rokiem akademickim o 740 osób.

Powyższe dane mogą świadczyć o braku zainteresowania młodzieży wykonywaniem w dorosłym życiu zawodów pielęgniarki i położnej. Biorąc pod uwagę dane dotyczące wieku pielęgniarek i położnych zatrudnionych w systemie ochrony zdrowia oraz dane dotyczące stwierdzania prawa wykonywania zawodu przez samorząd zawodowy pielęgniarek i położnych liczby praw wykonywania zawodu, niezbędne jest podjęcie działań rządowych wskazanych w rekomendacjach Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych.

4. KSZTAŁCENIE PODYPLOMOWE PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Podstawą prawną kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych jest ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r. poz. 1435 ze zm.). Pielęgniarka i położna ma obowiązek stałego aktualizowania wiedzy. Obowiązujący system kształcenia podyplomowego określa następujące rodzaje kształcenia podyplomowego:

- szkolenie specjalizacyjne, zwane specjalizacją,
- kurs kwalifikacyjny,
- kurs specjalistyczny,
- kurs doksztalający.

Zgodnie z art. 70 u.z.p.p. szkolenie specjalizacyjne ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę i położną specjalistycznej wiedzy i umiejętności w określonej dziedzinie pielęgniarstwa lub dziedzinie mającej zastosowanie w ochronie zdrowia oraz tytułu specjalisty w tej dziedzinie.

Zgodnie z art. 71 u.z.p.p. kurs kwalifikacyjny ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę wiedzy i umiejętności do udzielania określonych świadczeń zdrowotnych wchodzących w zakres danej dziedziny pielęgniarstwa lub dziedziny mającej zastosowanie w ochronie zdrowia.

Zgodnie z art. 72 u.z.p.p. kurs specjalistyczny ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę wiedzy i umiejętności do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Kurs doksztalający ma na celu pogłębienie i aktualizację wiedzy i umiejętności zawodowych pielęgniarki lub położnej.

W ramach kształcenia podyplomowego od roku 2000 do roku 2013 łączna liczba absolwentów kursów kwalifikacyjnych, specjalistycznych i doksztalających wynosi 370 557 pielęgniarek i położnych.

Aktualnie zgodnie z art. 70 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej specjalizacje są dofinansowane przez Ministra Zdrowia ze środków Funduszu Pracy. Liczba co rocznie dofinansowanych specjalizacji wynosi 1850 w skali kraju.

Liczba ukończonych przez pielęgniarki i położne specjalizacji wynosi 30191 co stanowi niecałe 10% ogólnej liczby zarejestrowanych pielęgniarek i położnych. Uwzględniając szybki rozwój medycyny oraz sytuację demograficzną i epidemiologiczną społeczeństwa polskiego wydaje się, że liczba ta nie gwarantuje zabezpieczenia realizacji świadczeń specjalistycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.

Z przedstawionych poniżej danych wynika, iż istnieje konieczność oceny zapotrzebowania na specjalistów w danych dziedzinach w oparciu o faktyczne potrzeby systemu ochrony zdrowia w danym województwie. Należy ustalić docelową liczbę specjalistów w poszczególnych dziedzinach dla danego województwa. Powinno to stanowić podstawę do określenia priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych na lata następne.

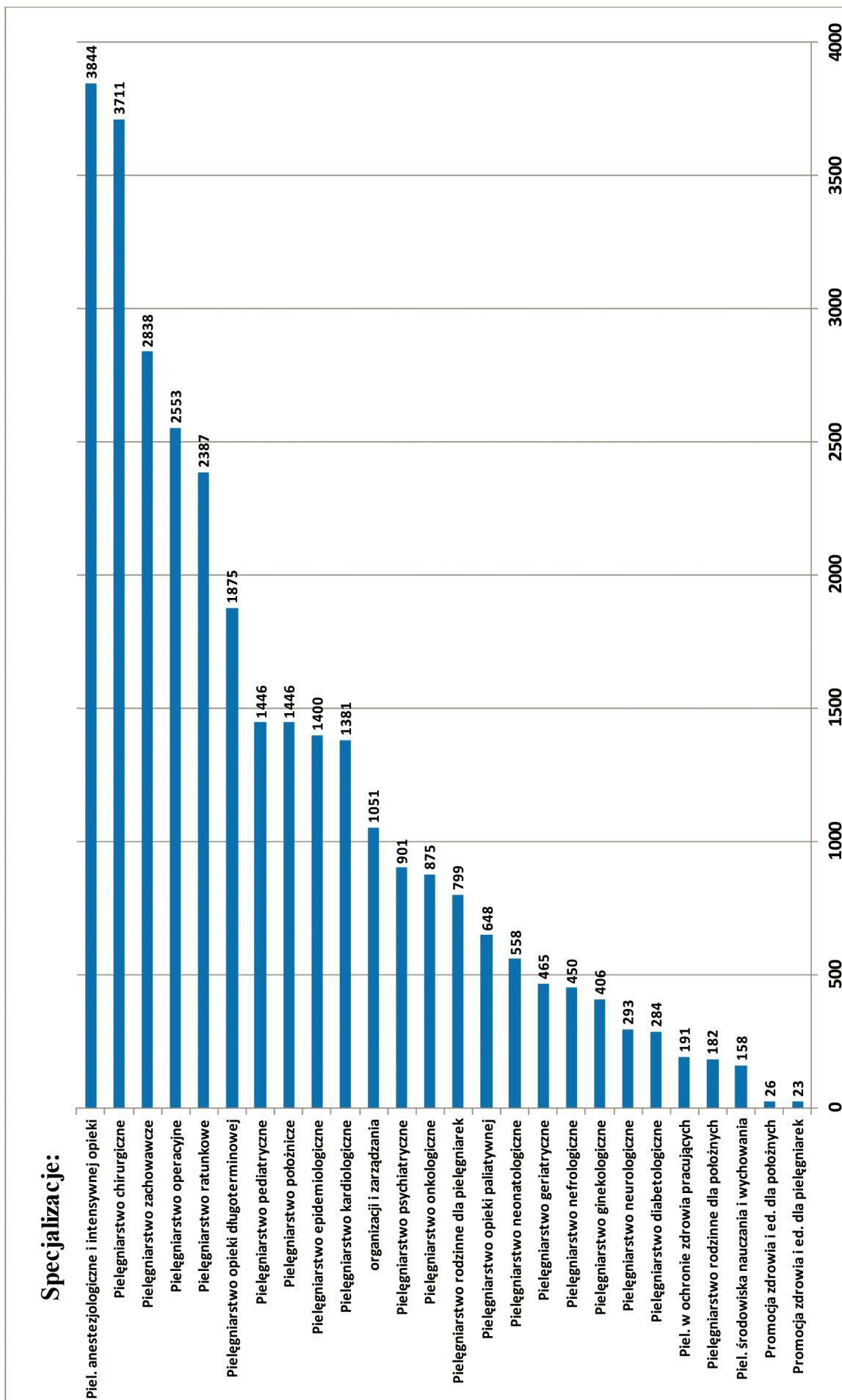
Tabela 8. Liczba specjalistów w poszczególnych dziedzinach kształcenia z podziałem na województwa w latach 2002- 2014

Województwo Dziedzina	dolnośląskie	kujawsko- pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko- mazurskie	wielkopolskie	zachodnio pomorskie	RAZEM
Pielęgniarstwo chirurgiczne	381	303	351	110	143	422	320	77	257	236	156	252	156	114	227	206	3711
Pielęgniarstwo ratunkowe	240	58	252	96	48	230	281	118	171	100	109	138	83	143	193	127	2387
Pielęgniarstwo anestezjologiczne i intensywnej opieki	403	305	299	154	192	337	414	84	200	135	194	286	119	137	369	206	3834
Pielęgniarstwo zachowawcze	332	87	364	78	105	288	319	77	251	285	56	167	139	58	119	113	2838
Pielęgniarstwo przewlekłe chorych i niepełnosprawnych/ opieki długoterminowej	140	168	223	83	53	78	258	71	118	87	81	105	85	80	119	126	1875
Pielęgniarstwo epidemiologiczne	217	52	77	56	66	108	131	37	57	72	69	185	55	46	109	63	1400
Organizacja i zarządzanie	209	13	1	120	53	77	53	26	1	1	39	154	-	73	146	85	1051
Pielęgniarstwo operacyjne	256	230	220	76	99	239	221	42	153	57	171	215	109	66	274	125	2553
Pielęgniarstwo pediatryczne	138	107	55	64	83	91	130	17	75	151	112	128	61	56	117	61	1446
Pielęgniarstwo położnicze	114	128	97	51	64	165	161	42	168	81	45	5	37	65	139	94	1456
Pielęgniarstwo rodzinne dla pielęgniarzek	98	70	91	21	1	99	21	1	27	21	83	61	24	64	2	115	799
Pielęgniarstwo psychiatryczne	90	56	85	66	31	67	53	34	25	53	35	101	23	50	86	46	901
Pielęgniarstwo onkologiczne	57	75	111	1	50	75	47	4	77	63	43	37	53	60	65	57	875

Województwo Dziedzina	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie	RAZEM
Pielęgniarstwo kardiologiczne	159	85	91	6	89	166	223	27	68	2	83	249	32	11	29	61	1381
Pielęgniarstwo opieki paliatywnej	53	80	42	10	52	65	17	23	33	-	41	62	6	41	67	56	648
Pielęgniarstwo geriatryczne	63	96	28	2	-	4	2	-	32	1	3	58	-	2	134	40	465
Pielęgniarstwo neonatologiczne	47	5	61	-	31	143	63	5	33	1	23	24	5	4	57	56	558
Pielęgniarstwo ginekologiczne	4	4	100	25	1	57	75	10	51	-	21	5	3	1	5	44	406
Pielęgniarstwo środowiska nauczania i wychowania	33	1	19	-	-	26	2	3	-	6	15	-	24	7	1	21	158
Pielęgniarstwo nefrologiczne	37	25	7	28	13	47	82	2	4	39	12	25	22	6	59	42	450
Pielęgniarstwo rodzinne dla położnych	1	28	-	1	-	-	-	1	-	-	-	82	-	-	1	68	182
Pielęgniarstwo w ochronie zdrowia pracujących	1	16	33	5	1	12	22	3	2	3	55	15	-	2	21	-	191
Pielęgniarstwo diabetologiczne	69	11	41	1	5	1	25	2	3	2	23	10	-	11	40	40	284
Pielęgniarstwo neurologiczne	12	5	25	-	4	75	3	-	32	-	1	30	18	-	64	24	293
Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna dla pielęgniarek	-	-	19	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna dla położnych	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
	3154	2034	2692	1054	1184	2874	2925	706	1838	1396	1470	2394	1054	1097	2443	1876	30191

Źródło: Centrum Kształcenia Poddyplomowego Pielęgniarek i Położnych – 2012 r.

Rycina 3. Liczba specjalistów w poszczególnych dziedzinach kształcenia w latach 2002-2014

Źródło: Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych – 2012 r.

5. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych jest to zbiór danych osobowych określonych ustawą o zawodach pielęgniarki i położnej. Centralny Rejestr prowadzi Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych.

W rejestrze są gromadzone i aktualizowane dane pielęgniarek i położnych posiadających prawo wykonywania zawodu. Dane są gromadzone i aktualizowane na podstawie danych wpisanych do rejestrów prowadzonych przez okręgowe rady pielęgniarek i położnych. Centralny rejestr otrzymuje dane z 45 okręgowych rejestrów okręgowych izb pielęgniarek i położnych.

CRPiP zawiera:

- dane osobowe,
- dane adresowe,
- dane zawodowe,
- dane o wykształceniu,
- dane o zatrudnieniu,
- dane o ukończonych specjalizacjach i kursach,
- dane dotyczące wykreślenia z rejestru zaprzestania wykonywania zawodu, zawieszenia, pozbawienia i wygaśnięcia prawa wykonywania zawodu.

Naczelna Rada każdego roku przekazuje Ministrowi Zdrowia informacje o liczbie i strukturze zatrudnienia pielęgniarek i położnych wykonujących zawód na terenie działania poszczególnych okręgowych rad pielęgniarek i położnych.

5.1. Liczba pielęgniarek i położnych zarejestrowanych w CRPiP

Tabela 9. Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP w latach 2008-2014

Stan na 31-grudnia	Liczba pielęgniarek		RAZEM	Średnia wieku
	K	M		
2008	263 259	4 756	268 015	44,19
2009	266 655	4 569	271 224	44,48
2010	269 503	4 678	274 181	45,28
2011	270 781	4 494	275 275	46,05
2012	273 666	4 830	278 496	46,94
2013	275 075	4 964	280 039	48,69
2014	277 334	5 188	282 522	48,43

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

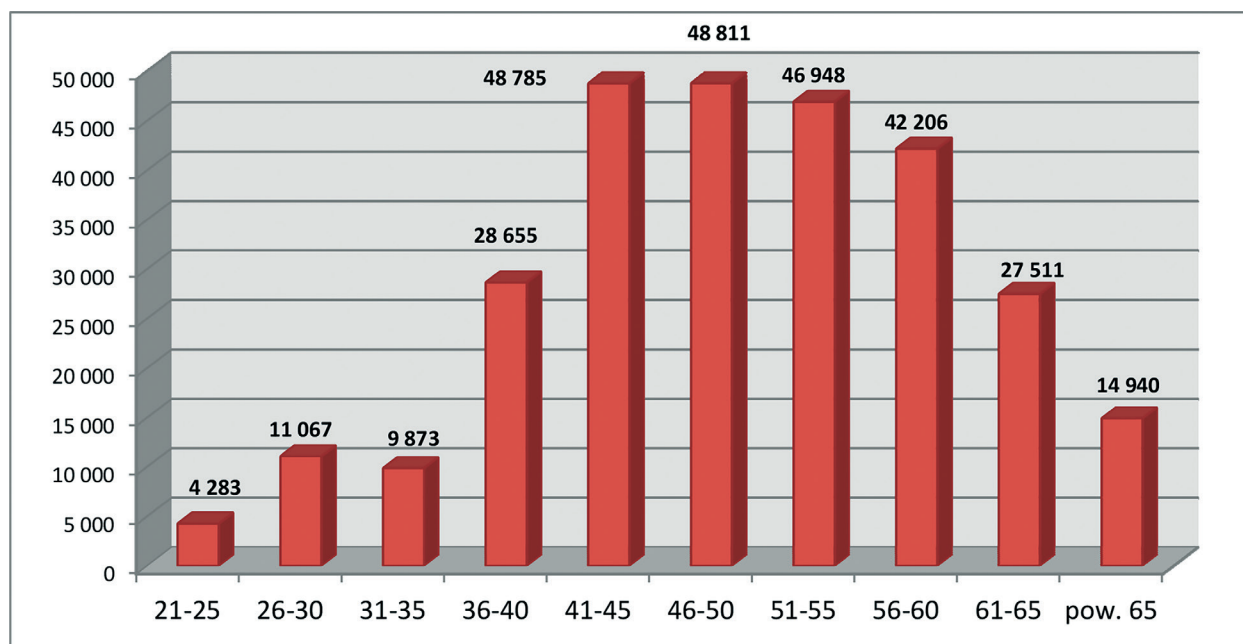
Z przedstawionych danych wynika, że sukcesywnie od 2009 roku wzrasta średni wiek pielęgniarek. W roku 2014 wynosił on 48,43 lata co oznacza, że pielęgniarki są „starą demograficznie grupą zawodową”.

Tabela 10. Struktura wiekowa pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP

wiek w latach	Liczba pielęgniarek	%
21-25	4 283	1,51
26-30	11 067	3,91
31-35	9 873	3,49
36-40	28 655	10,12
41-45	48 785	17,23
46-50	48 811	17,24
51-55	46 948	16,58
56-60	42 206	14,91
61-65	27 511	9,72
pow. 65	14 940	5,28
RAZEM	283 080	100,00

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

Rycina 4. Struktura wiekowa pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

Z powyższych danych wynika, że prawie pięciokrotnie odsetek stanowią pielęgniarki w wieku powyżej 65 roku życia w porównaniu do najmłodszej grupy wiekowej 21-25 lat. Świadczy to o braku prostej zastępowalności pokoleniowej.

Tabela 11. Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP wg przedziałów wiekowych w podziale na województwa

Przedział wiekowy	21-25		26-30		31-35		36-40		41-45		46-50		51-55		56-60		61-65		pow. 65		RAZEM			
	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	
Województwo																								
dolnośląskie	0,8	197	2,3	532	2,1	501	9,1	2 135	17,2	4 019	17,8	4 172	18,6	4 361	16,2	3 795	10,6	2 481	5,3	1 238	100	23 431	100	23 431
kujawsko-pomorskie	1,6	229	3,9	553	3,1	439	10,6	1 485	18,4	2 584	18,4	2 585	17,8	2 504	14,3	2 010	7,5	1 058	4,2	596	100	14 043	100	14 043
lubelskie	2	331	3,5	592	3,8	652	9,4	1 590	17	2 889	18,5	3 129	18,2	3 092	16,1	2 732	8,5	1 438	3	502	100	16 947	100	16 947
lubuskie	1,1	74	2,2	146	2,6	174	11,1	733	19,1	1 261	17,5	1 151	16,7	1 102	15,4	1 013	9,3	612	4,9	324	100	6 590	100	6 590
łódzkie	0,9	156	3,1	541	2,0	357	9,0	1 570	16,4	2 880	17,7	3 108	17,1	2 987	16,7	2 927	10,9	1 904	6,2	1 081	100	17 511	100	17 511
małopolskie	2,3	571	5,3	1 287	5,4	1 315	11,9	2 912	17,6	4 287	16,5	4 020	15,1	3 677	13,7	3 338	7,8	1 913	4,4	1 079	100	24 399	100	24 399
mazowieckie	1,6	662	5,1	2 043	3,7	1 473	9,7	3 920	16,6	6 700	16,4	6 625	15,5	6 239	14,5	5 857	9,7	3 927	7,1	2 865	100	40 311	100	40 311
opolskie	1,3	96	5	366	6,9	511	12,7	937	16	1 181	16	1 177	15,4	1 137	13,1	966	9,5	702	4,1	301	100	7 374	100	7 374
podkarpackie	2,4	414	6,1	1 062	4,9	851	11,5	2 011	16,4	2 860	16,6	2 900	16,1	2 811	12,8	2 231	8,7	1 514	4,4	773	100	17 427	100	17 427
podlaskie	1,9	177	5,6	528	2,9	278	7	665	15,1	1 421	17,3	1 636	16,7	1 574	16,7	1 574	11,6	1 093	5,2	490	100	9 436	100	9 436
pomorskie	1,2	171	3,3	479	2,7	397	12	1 762	19,7	2 885	18,1	2 649	16,3	2 383	12,8	1 872	8,5	1 239	5,5	803	100	14 640	100	14 640
śląskie	1,2	451	2,6	983	3,0	1 116	10,8	4 076	18	6 781	17,3	6 514	16,1	6 045	15,4	5 787	10,5	3 953	5,1	1 928	100	37 634	100	37 634
świętokrzyskie	1,7	173	5,6	584	4,3	450	8,8	907	15,9	1 645	16,3	1 688	15,7	1 623	14,7	1 524	11,5	1 188	5,5	567	100	10 349	100	10 349
warmińsko-mazurskie	1,3	124	2,8	269	2,1	199	7,9	755	16,6	1 591	19	1 817	20,3	1 937	15,9	1 516	10,1	964	4,1	388	100	9 560	100	9 560
wielkopolskie	1,6	351	3,5	779	3,8	847	9,7	2 161	17,8	3 975	16,9	3 770	15,7	3 520	14,3	3 193	10,5	2 350	6,4	1 424	100	22 370	100	22 370
zachodniopomorskie	1,0	106	2,9	322	2,8	312	9,4	1 035	16,5	1 824	16,9	1 868	17,7	1 954	16,9	1 869	10,6	1 174	5,3	580	100	11 044	100	11 044
ogółem wszystkie izby	1,5	4 283	4	11 066	4	9 872	10	28 654	17	48 783	17	48 809	17	46 946	15	42 204	10	27 510	5	14 939	100	283 066	100	283 066

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych. Kwiecień 2015.

W układzie wojewódzkim najczęściej zarejestrowanych pielęgniarek powyżej 65 roku życia jest w województwach: mazowieckim – 7,1%; wielkopolskim – 6,4% oraz łódzkim – 6,2%. Największa liczba młodych pielęgniarek jest zarejestrowana w województwach: podkarpackim – 2,4%; małopolskim – 2,3% i lubelskim 2,0%.

Tabela 12. Liczba położnych zarejestrowanych w CRPiP w latach 2008-2014

Stan na 31-grudnia	Liczba położnych		RAZEM	Średnia wieku
	K	M		
2008	32 429	45	32 474	43,23
2009	32 990	36	33 026	43,96
2010	33 477	50	33 527	44,66
2011	33 733	57	33 790	45,32
2012	34 327	60	34 387	46,09
2013	34 750	64	34 814	47,69
2014	35 389	65	35 454	47,21

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

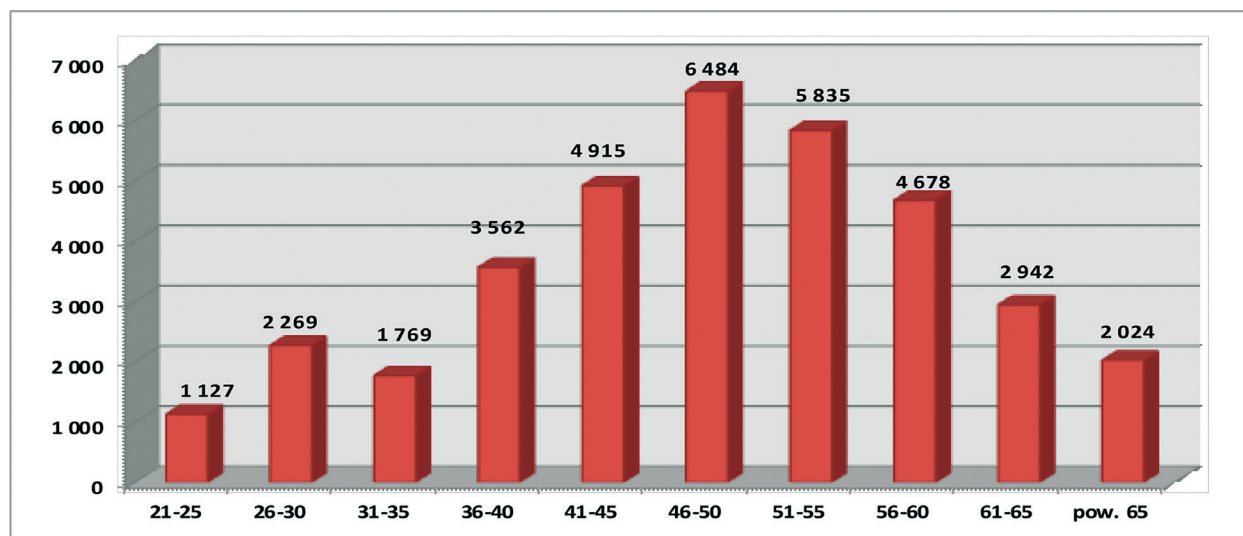
Z przedstawionych danych wynika, że systematycznie wzrasta średnia wieku zarejestrowanych położnych. W roku 2014 r. osiągnęła 47,21 lat co świadczy o starzeniu się tej grupy zawodowej.

Tabela 13. Struktura wiekowa położnych zarejestrowanych w CRPiP

Wiek w latach	Liczba położnych	%
21-25	1 127	3,17
26-30	2 268	6,37
31-35	1 768	4,97
36-40	3 561	10,01
41-45	4 913	13,80
46-50	6 481	18,21
51-55	5 832	16,39
56-60	4 676	13,14
61-65	2 941	8,26
pow. 65	2 023	5,68
RAZEM	35 590	100,00

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

Rycina 5. Struktura wiekowa położnych zarejestrowanych w CRPiP

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych

Porównując liczbę osób w wieku 21-25 lat do liczby osób powyżej 65 roku życia wyraźnie widać ujemne saldo (-897 osób) co świadczy o braku zastępowalności pokoleń.

Tabela 12. Liczba położnych zarejestrowanych w CRPIP wg przedziałów wiekowych w podziale na województwa

Przedział wiekowy	21-25		26-30		31-35		36-40		41-45		46-50		51-55		56-60		61-65		pow. 65		RAZEM		
	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	udz. %	Liczba	
Województwo																							
dolnośląskie	2,4	60	5,9	148	4,7	119	8	202	13	328	18,8	475	18,1	456	13,6	343	9,3	234	6,3	158	100	2 523	
kujawsko-pomorskie	3,4	62	1,6	30	0,9	16	6	110	11,8	214	23,9	436	22,2	404	15,9	290	7,7	141	6,5	118	100	1 821	
lubelskie	4	91	6,2	140	6,3	142	11,5	260	16,2	365	20,9	471	15,8	356	11,1	250	4	91	4	91	100	2 257	
lubuskie	0,7	6	1,4	12	4,3	37	7,7	66	14,9	127	18,3	156	18	154	17,9	153	10,9	93	5,9	50	100	854	
łódzkie	2,1	50	6	146	6	146	12,2	295	12,7	307	19,4	468	14,5	350	12,3	297	9,6	232	5,1	124	100	2 415	
małopolskie	2,6	80	5,7	174	3,7	112	11,1	339	14	429	20,9	641	17	522	12,1	370	8,3	255	4,7	144	100	3 066	
mazowieckie	3,8	169	8,2	367	4,3	194	10,9	488	14,8	666	17,3	775	14,9	671	11,9	536	7,4	331	6,5	294	100	4 491	
opolskie	5,4	44	10,7	88	10,7	88	10,7	88	12,1	99	12,1	99	12,5	103	12,3	101	8,2	67	5,4	44	100	821	
podkarpackie	3	74	6,1	153	3	76	10,6	265	15,5	387	17,5	436	17,3	431	13,4	334	9,4	234	4,2	104	100	2 494	
podlaskie	2,8	37	4,3	56	5,6	73	8,7	114	12	157	17,8	233	22	287	13,2	172	8,6	113	5	65	100	1 307	
pomorskie	3,3	60	6,1	110	4,3	77	10	180	15,2	273	17,2	309	14,6	262	14,8	266	9,2	166	5,4	97	100	1 800	
śląskie	3,4	150	6,4	283	6,9	302	10,6	469	12	529	16,9	745	16,3	720	13,6	598	8,1	358	5,7	253	100	4 407	
świętokrzyskie	4	51	7,7	98	5,2	66	9,5	122	10,8	138	17,2	220	14,4	184	12,2	156	11,6	148	7,6	97	100	1 280	
warmińsko-mazurskie	0,6	7	1,2	13	1,1	12	5,4	60	14,6	162	23	256	23,8	265	16,6	185	8,1	90	5,6	62	100	1 112	
wielkopolskie	4,4	154	11,3	398	7,7	271	10,1	356	13,1	460	15,5	543	12,6	444	11,6	407	7	246	6,6	233	100	3 512	
zachodniopomorskie	2,2	32	3,6	52	2,6	37	10,3	147	19	272	15,2	218	15,6	223	15,2	218	9,9	142	6,2	89	100	1 430	
ogółem wszystkie izby	3,2	1 127	6,4	2 268	5	1 768	10	3 561	13,8	4 913	18,2	6 481	16,4	5 832	13,1	4 676	8,3	2 941	5,7	2 023		35 590	

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

W ujęciu wojewódzkim najwięcej zarejestrowanych położnych w przedziale wiekowym 21-25 lat jest w województwach: opolskim – 5,4%; wielkopolskim – 4,4% oraz lubelskim – 4,0%. Natomiast powyżej 65 roku życia największą grupę stanowią położne w województwie świętokrzyskim 7,6%.

Tabela 13. Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015-2025

ROK	Liczba mieszkańców w tys.			Pielęgniarki wskaźnik na 1 tys.	Położne wskaźnik na 1 tys.
	Mężczyźni	Kobiety	RAZEM		
2015	18 328,5	19 687,5	38 016	4,82	0,59
2020	18 238,5	19 591,3	37 830	4,70	0,60
2025	18 052,4	19 385,6	37 438	4,35	0,58

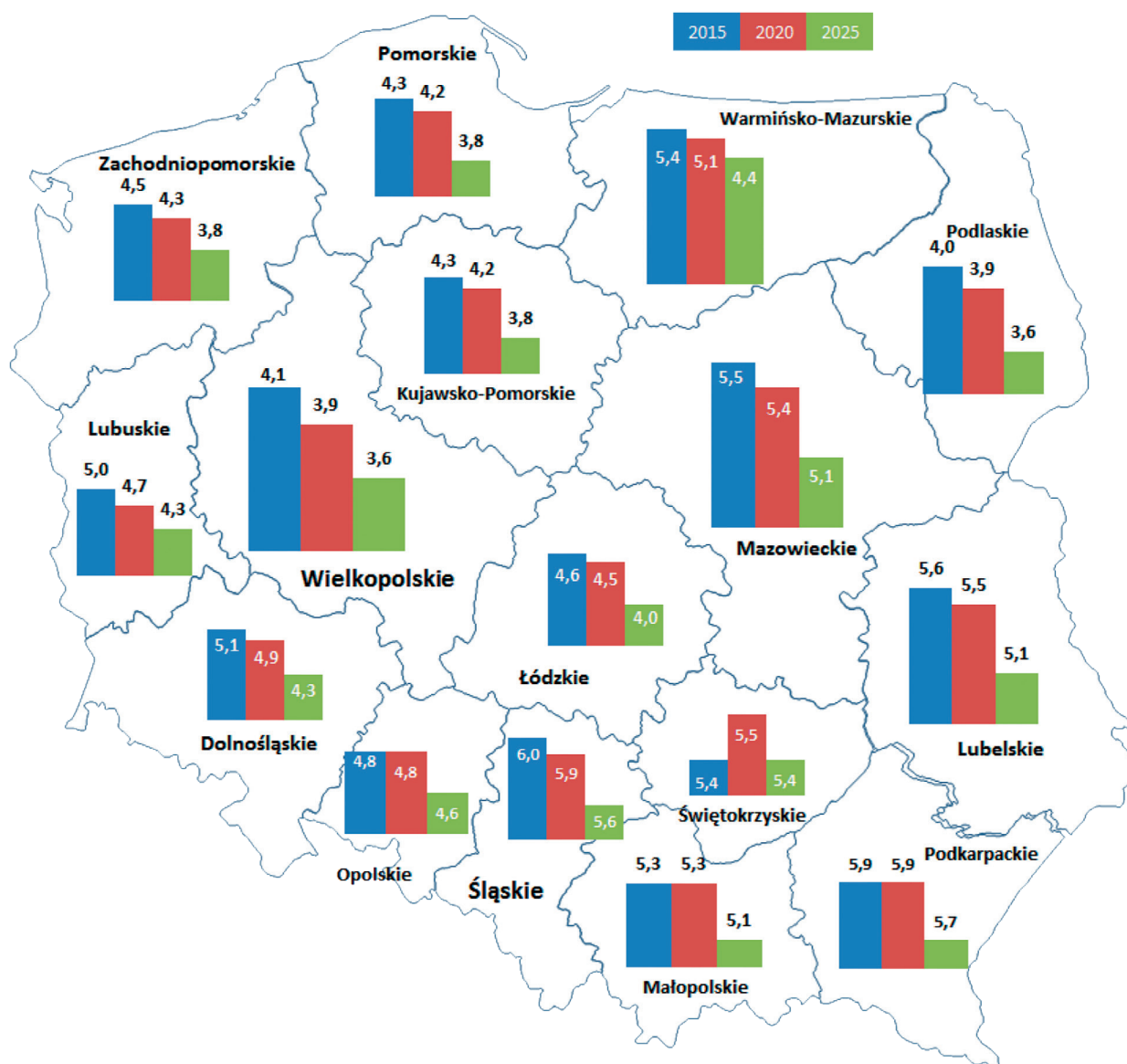
Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

Tabela 14. Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015-2025 z podziałem na województwa

Województwo	2015	2020	2025
Dolnośląskie	5,12	4,87	4,32
Kujawsko-pomorskie	4,28	4,15	3,77
Lubelskie	5,58	5,48	5,14
Lubuskie	4,97	4,75	4,34
Łódzkie	4,61	4,45	4,04
Małopolskie	5,29	5,28	5,07
Mazowieckie	5,53	5,44	5,12
Opolskie	4,79	4,84	4,65
Podkarpackie	5,88	5,94	5,70
Podlaskie	3,97	3,89	3,64
Pomorskie	4,31	4,19	3,84
Śląskie	6,00	5,93	5,57
Świętokrzyskie	5,39	5,49	5,39
Warmińsko-mazurskie	5,37	5,11	4,38
Wielkopolskie	4,09	3,95	3,64
Zachodniopomorskie	4,49	4,30	3,82

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

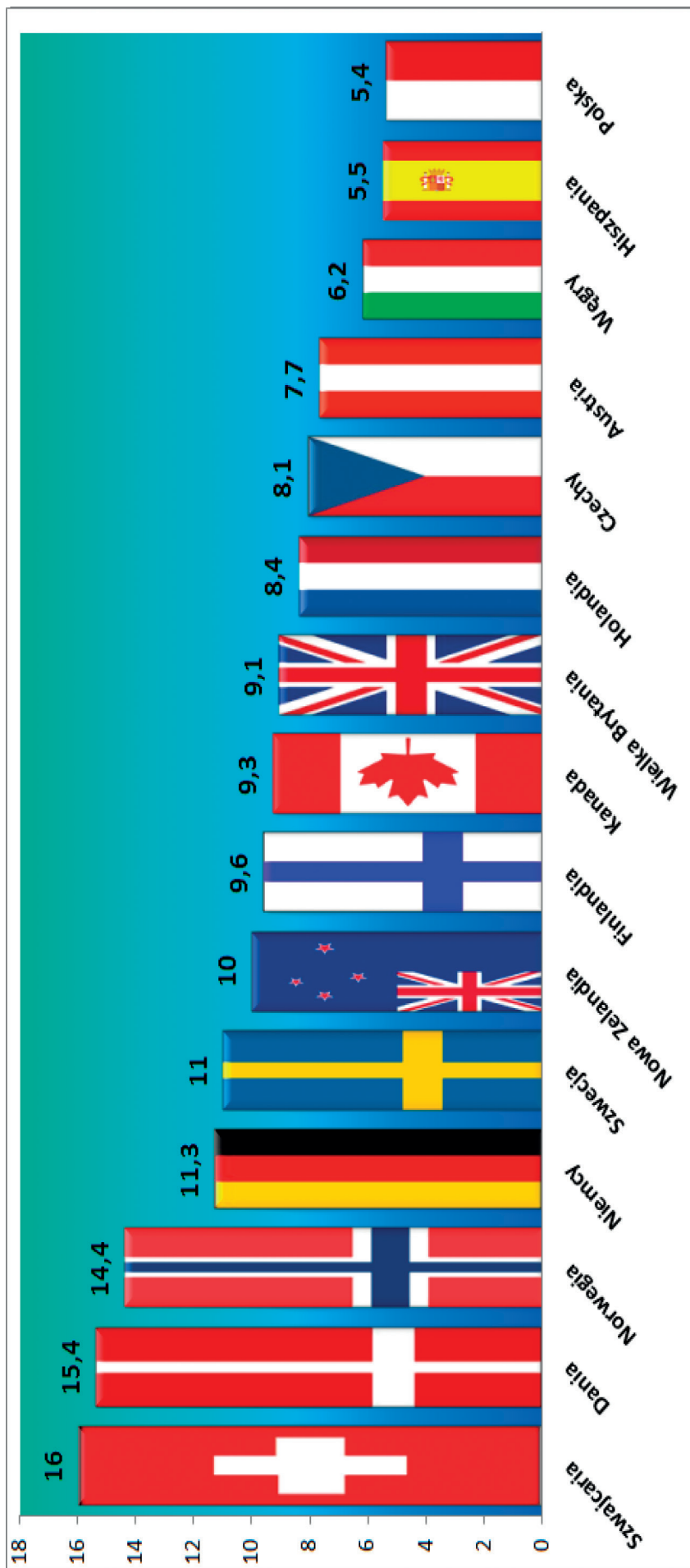
Rycina 6. Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015 - 2025 z podziałem na województwa

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych

Średni wskaźnik zatrudnienia pielęgniarek i położnych na 1 tysiąc mieszkańców w Polsce w roku 2015 wynosi 4,82. Poniżej tego wskaźnika klasyfikują się województwa podlaskie – 3,97%; wielkopolskie – 4,09%; kujawsko-pomorskie – 4,28%. Powyżej zaś województwa: śląskie – 6,0%; podkarpackie – 5,88% i lubelskie 5,58%.

Rycina 7. Wskaźnik pielęgniarek zatrudnionych na 1 tys. mieszkańców w wybranych krajach¹

Wskaźnik zatrudnionych pielęgniarek na 1000 mieszkańców w bezpośredniej opiece nad pacjentem dla Polski wynosi 5,4. Wśród 16 wybranych krajów, wskaźnik ten sytuuje Polskę na ostatnim miejscu i wskazuje na ograniczony w znacznym stopniu dostęp do świadczeń pielęgniarskich. Dla porównania np. Szwajcaria posiada wskaźnik 16, Dania – 15,4, Norwegia – 14,4, Niemcy – 11,3, Szwecja – 11, Wielka Brytania – 9,1, Czechy – 8, Hiszpania 5,5.

Uwzględniając demografię społeczeństwa polskiego, działanie resortu zdrowia w zakresie polityki kadrowej pielęgniarek powinno zmierzać do osiągnięcia wskaźnika średniego OECD – 8,8.

¹ Źródło: OECD Health Data 2012 - pielęgniarki zatrudnione bezpośrednio przy opiece nad pacjentem <http://www.oecd.org/els/health-systems/oecdhealthdata2012>

5.2. Liczba wydanych zaświadczeń na potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych oraz okręgowe izby pielęgniarek i położnych prowadzą ośrodki informacyjno-edukacyjne w celu realizacji zadania wynikającego z ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 174 poz. 1038 ze zm.) polegającego na udzielaniu informacji na temat uznawania kwalifikacji zawodowych, uregulowań prawnych dotyczących ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych oraz zasad etyki zawodowej w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu.

Pielęgniarka i położna, która zamierza wyjechać za granicę np. do krajów członkowskich Unii w celu wykonywania zawodu powinna złożyć wniosek do okręgowej rady pielęgniarek i położnych, której jest już członkiem o wydanie zaświadczenia o kwalifikacjach do wykonywania zawodu pielęgniarki lub innych zaświadczeń wymaganych przez Państwo przyjmujące UE. Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (j. t. Dz. U. z 2014r. poz. 1435 ze zm.), okręgowa rada pielęgniarek i położnych, na wniosek pielęgniarki lub położnej będącej członkiem tej izby, wydaje:

- 1) zaświadczenie stwierdzające, że pielęgniarka lub położna posiada kwalifikacje zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz że posiadany dyplom, świadectwo lub inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji odpowiada dokumentom potwierdzającym formalne kwalifikacje pielęgniarki lub położnej wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej;
- 2) zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej;
- 3) inne zaświadczenia wymagane przez odpowiednie władze lub organizacje państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej.

Niniejsze zaświadczenia powinny zostać przedłożone władzom właściwym państwa przyjmującego UE w okresie 3 miesięcy od dnia ich wydania.

Tabela 17. Liczba wydanych zaświadczeń na potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych w okresie od 01-05-2004 do 31-12-2014.

Rok	Mgr pielęgniarstwa	Mgr położnictwa	Licencjat pielęgniarstwa	Licencjat położnictwa	Absolwenci medycznych szkół zawodowych - pielęgniarki	Absolwenci medycznych szkół zawodowych - położne	Absolwenci liceów medycznych	RAZEM
2014 r.	283	31	548	45	127	35	255	1 324
2013 r.	307	34	532	36	114	28	202	1 253
2012 r.	204	32	431	39	163	37	248	1 154
2011 r.	165	20	315	32	163	45	199	939
2010 r.	122	7	281	25	144	46	181	806
2009 r.	148	12	253	33	311	74	367	1 198
2008 r.	123	8	434	58	290	95	441	1 449
2004 - 2007	555	24	665	57	3040	670	4305	9 316
RAZEM	1 907	168	3 459	325	4352	1 030	6 198	17 439

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych. 31 grudnia 2014 r.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej Okręgowe Rady Pielęgniarek i Położnych wydały ponad 17 439 zaświadczeń o uznaniu kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej w UE. Dane statystyczne świadczą o dużym zainteresowaniu wykonywaniem zawodu poza granicami kraju, co w kontekście sytuacji demograficznej i epidemiologicznej społeczeństwa polskiego stanowi zagrożenie dla możliwości realizacji świadczeń zdrowotnych w systemie ochrony zdrowia w Polsce.

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych pielęgniarek i położnych nie będących obywatelami Polski

Obywatele państwa trzecich	Obywatele państw członkowskich UE
114	31

Źródło: Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych. 31 grudnia 2014 r.

Z danych Centralnego Rejestru Pielęgniarek i Położnych wynika, że wykonywaniem zawodu pielęgniarki i położnej (cudzoziemców, obywateli państw członkowskich UE) na terenie RP jest bardzo mała. Łączna liczba cudzoziemców i obywateli państw członkowskich UE stanowi 145 osób.

Z opracowanej prognozy dotyczącej liczby zarejestrowanych i zatrudnionych pielęgniarek w latach 2015-2025 wynika, że:

- systematycznie zmniejszać będzie się liczba zarejestrowanych pielęgniarek i położnych;
- mimo zmniejszającej się liczby populacji społeczeństwa polskiego nie wzrośnie wskaźnik zatrudnionych pielęgniarek na 1000 mieszkańców. Wskaźnik będzie się zmniejszał z powodu większego tempa ubytku pielęgniarek niż ubytku naturalnego ludności;
- w kontekście sytuacji demograficznej i epidemiologicznej społeczeństwa polskiego istnieje zagrożenie dla możliwości realizacji świadczeń zdrowotnych w systemie ochrony zdrowia w Polsce w związku z prognozą liczby pielęgniarek i położnych w Polsce.

5.3. Struktura wiekowa zatrudnionych pielęgniarek i położnych z podziałem na województwa

Tabela 19. Liczba pielęgniarek zatrudnionych na umowę o pracę oraz umowę cywilno-prawną w poszczególnych województwach z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych

Województwo	RAZEM ZATRUDNIONE na umowy o pracę i cywilnoprawne	Przedziały wiekowe – rok urodzenia umowy o pracę i umowy cywilno- prawne				Liczba osób przechodzących na emeryturę do 2022	Liczba osób przechodzących na emeryturę w procentach
		Rok urodzenia	1940-47	1948-52	1953-57		
Rok uzyskania uprawnień emerytalnych		2003	2010	2015	2022		
dolnośląskie	9 634	17	104	915	1 975	3 011	31,25
kujawsko-pomorskie	6 719	6	50	465	1 063	1 584	23,57
lubelskie	7 171	4	38	809	1 357	2 208	30,79
lubuskie	2 789	5	28	225	478	736	26,39
łódzkie	9 150	480	332	991	1 684	3 487	38,11
małopolskie	9 162	10	69	670	1 459	2 208	24,10
mazowieckie	20 775	46	363	2 103	3 649	6 161	29,66
opolskie	3 111	3	23	228	532	786	25,27
podkarpackie	7 651	1	36	642	1 484	2 163	28,27
podlaskie	4 709	2	50	556	989	1 597	33,91
pomorskie	6 989	7	62	537	1 068	1 674	23,95
śląskie	13 163	8	70	1 073	2 293	3 444	26,16
świętokrzyskie	3 962	0	21	349	728	1 098	27,71
warmińsko-mazurskie	3 177	2	41	283	571	897	28,23
wielkopolskie	9 648	9	123	839	1 626	2 597	26,92
zachodniopomorskie	5 003	8	86	478	992	1 564	31,26
RAZEM:	122 813	608	1496	11163	21948	35 215	28,67

Źródło: Dane do raportu zespołu do spraw analizy i oceny zabezpieczenia społeczeństwa w świadczenia pielęgniarskie i położnicze oraz określenia kryteriów będących podstawą ustalania priorytetów w zakresie kształcenia podyplomowego. Ankieta Ministerstwa Zdrowia wypełniona przez 529 podmiotów leczniczych. Listopad 2013.

Tabela 20. Liczba położnych zatrudnionych na umowę o pracę oraz umowę cywilno-prawną w poszczególnych województwach z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych

Województwo	RAZEM ZATRUDNIONE na umowy o pracę i cywilnoprawne	Przedziały wiekowe – rok urodzenia umowy o pracę i umowy cywilno- prawne				Liczba osób przechodzących na emeryturę do 2022	Liczba osób przechodzących na emeryturę w procentach
		Rok urodzenia					
		1940-47	1948-52	1953-57	1958-62		
Rok uzyskania uprawnień emerytalnych		2003	2010	2015	2022		
dolnośląskie	1 092	1	12	120	205	338	30,95
kujawsko-pomorskie	793	0	11	78	196	285	35,94
lubelskie	878	0	3	63	158	224	25,51
lubuskie	363	0	0	41	66	107	29,48
łódzkie	849	2	3	74	130	209	24,62
małopolskie	1 121	2	17	98	214	331	29,53
mazowieckie	2 332	5	26	209	394	634	27,19
opolskie	343	1	2	32	48	83	24,20
podkarpackie	1 076	0	11	132	275	418	38,85
podlaskie	548	0	5	58	160	223	40,69
pomorskie	927	0	9	86	166	261	28,16
śląskie	1 267	0	6	103	244	353	27,86
świętokrzyskie	533	1	9	80	94	184	34,52
warmińsko-mazurskie	393	3	1	47	115	166	42,24
wielkopolskie	1 650	3	33	134	236	406	24,61
zachodniopomorskie	574	1	16	65	132	214	37,28
RAZEM:	14 739	19	164	1420	2833	4 436	30,10

Źródło: Dane do raportu zespołu do spraw analizy i oceny zabezpieczenia społeczeństwa w świadczenia pielęgniarstwa i położniczego oraz określenia kryteriów będących podstawą ustalania priorytetów w zakresie kształcenia podyplomowego. Ankieta Ministerstwa Zdrowia wypełniona przez 529 podmiotów leczniczych. Listopad 2013.

Tabela 21. Ogólna liczba pielęgniarek i położnych zatrudnionych na umowę o pracę, z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych

Zatrudnione	Przedziały wiekowe – rok urodzenia												RAZEM
	1947-1940	1952-1948	1957-1953	1962-1958	1967-1963	1972-1968	1977-1973	1982-1978	1987-1983	1992-1988			
Pielęgniarki	104	953	10 283	20 559	23 986	25 061	18 210	4 532	5 602	2 884			112 174
Położne	13	103	1 349	2 708	3 307	2 576	1 577	905	957	419			13 914
Rok uzyskania uprawnień – prognoza (średnia)	2003	2010	2015	2022	2028	2035	2042	2047	2052	2057			

Tabela 22. Ogólna liczba pielęgniarek i położnych zatrudnionych na umowę cywilnoprawną, z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych

Zatrudnione	Przedziały wiekowe – rok urodzenia												RAZEM
	1947-1940	1952-1948	1957-1953	1962-1958	1967-1963	1972-1968	1977-1973	1982-1978	1987-1983	1992-1988			
Pielęgniarki	504	543	880	1 389	1 897	2 417	1 836	487	519	167			10 639
Położne	6	61	71	125	171	169	88	39	58	37			825
Rok uzyskania uprawnień (średnia)	2003	2010	2015	2022	2028	2035	2042	2047	2052	2057			

Z przedstawionych danych wynika, iż do 2022 roku uprawnienia emerytalne uzyska 39 651 pielęgniarek i położnych, co stanowi 28,82 % obecnie zatrudnionych na umowę o pracę i na umowach cywilnoprawnych.

6. CHARAKTERYSTYKA PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH ZGŁOSZONYCH DO REALIZACJI UMÓW W ODDZIAŁACH WOJEWÓDZKICH NARODOWEGO FUNDUSZU ZDROWIA W 2012 R.

Tabela 23. Struktura wiekowa pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w 2012 r.

OW NFZ / WIEK	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
22																	
23	13	14	13	8	7	44	64	3	30	16	14	27	1	8	29	6	301
24	30	42	20	12	58	93	171	13	61	41	33	96	19	13	76	32	810
25	79	77	46	10	79	133	254	29	95	70	57	160	44	22	124	27	1 306
26	104	75	54	15	83	183	325	61	106	70	67	170	75	42	118	51	1 599
27	72	55	70	16	60	146	246	59	120	60	53	78	49	28	103	47	1 262
28	77	34	69	15	56	136	260	76	97	47	47	104	49	16	111	37	1 231
29	71	65	55	17	56	183	247	70	156	35	63	178	71	28	159	42	1 496
30	54	71	64	27	39	167	188	53	111	32	40	189	41	40	139	30	1 285
31	51	64	111	22	35	136	128	63	90	25	51	161	34	17	93	33	1 114
32	60	69	94	12	42	153	119	40	84	31	46	146	45	18	92	41	1 092
33	54	78	151	19	56	147	176	48	92	34	64	141	66	42	104	51	1 323
34	89	87	155	27	55	190	202	59	189	54	61	175	63	36	148	51	1 641
35	155	115	155	85	194	273	366	87	197	60	192	415	87	42	174	91	2 688
36	428	292	188	150	307	496	757	175	318	99	332	814	144	132	445	185	5 262
37	581	433	341	179	461	717	1 037	184	368	159	419	1 141	200	217	587	269	7 293
38	439	373	329	188	325	565	827	141	311	167	354	888	206	187	477	233	6 010
39	481	353	351	153	352	505	873	142	302	186	327	784	199	174	509	193	5 884
40	504	347	337	192	347	589	860	167	363	169	327	918	224	197	550	246	6 337
41	563	388	421	188	548	590	1 031	165	389	201	376	1 038	237	238	629	284	7 286
42	601	388	398	173	540	632	1 007	185	413	205	463	1 118	222	234	626	285	7 490
43	638	405	467	176	621	629	985	194	444	219	500	1 086	244	276	674	299	7 857
44	579	428	510	178	514	587	973	188	475	272	457	1 049	245	283	605	292	7 635
45	566	396	462	160	462	605	937	167	439	244	313	982	231	239	587	251	7 041

46	587	354	475	161	406	645	1 002	149	435	243	309	954	269	279	517	227	7 012
47	622	438	556	175	464	594	947	193	448	234	360	996	264	277	543	280	7 391
48	619	418	584	183	440	623	968	206	441	271	383	932	269	321	585	300	7 543
49	587	370	535	169	416	538	929	164	397	213	366	868	205	264	512	287	6 820
50	607	408	468	160	468	580	888	167	442	220	329	909	243	288	510	303	6 990
51	609	373	445	147	506	536	873	178	421	243	343	871	221	277	544	269	6 856
52	646	355	426	155	476	572	1 006	166	447	249	330	981	264	292	531	280	7 176
53	639	334	468	149	512	617	937	175	413	241	336	1 028	252	281	525	367	7 274
54	613	336	453	160	427	613	938	172	398	267	298	940	254	218	521	308	6 916
55	523	276	434	146	383	500	818	116	337	229	220	732	210	196	425	226	5 771
56	434	260	385	120	396	394	731	124	279	200	220	715	203	182	391	194	5 228
57	370	225	328	121	339	354	720	97	224	209	201	617	180	158	400	162	4 705
58	310	146	263	68	278	265	477	86	200	147	185	528	148	137	330	163	3 731
59	185	88	128	56	172	173	375	50	119	93	125	256	98	108	243	96	2 365
60	188	88	106	57	154	195	387	41	119	78	101	264	68	93	259	105	2 303
61	98	45	78	25	112	121	264	25	79	44	62	157	47	40	144	69	1 410
62	93	46	32	32	48	86	181	28	37	38	52	95	35	32	101	48	984
63	66	36	24	18	44	73	139	15	34	15	47	106	30	30	99	32	808
64	49	23	35	14	34	51	130	14	25	10	43	81	12	16	88	32	657
65	34	16	18	9	30	33	72	7	15	9	30	33	9	7	42	11	375
66	20	10	7	7	29	33	58	6	12	5	18	30	6	12	33	8	294
67	8	9	4	2	8	9	36	4	5	7	10	15	4	5	28	7	161
68	18	4	9	4	12	14	34	1	1	5	10	14		4	11	3	144
69	7	2	3	3	3	2	13	2	4	4	3	9	3	1	10	3	72
70	7	2	1	2	4	11	14	1	5		2	7		1	9	1	67
71	1	1		1	3	2	12			1	3	6	2	1	3	2	38
72	2	1		1	3	5	14	1	1	1	3	2	1	1	7		43
73	1		1		1	1	11	1			1	3	2	1	4		27
74				1		4	6					3			5	1	20
75				2		2	2		1			1			2		10
76							1					1	2		2		6
77	1				1												2
81												1					1
89											1						1

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

W 2012 r. najliczniejszą grupę zawodową pielęgniarek stanowiły pielęgniarki w przedziale wiekowym 40-50 lat życia. W wieku 63 lat było za-
trudnionych 808 pielęgniarek, w wieku 64 lat - 657 pielęgniarki, a w wieku 67 lat - 161 pielęgniarek.

Tabela 24. Struktura wiekowa położnych zgłoszonych do realizacji umów w 2012 r.

OW NFZ / WIEK	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM
23	2	1			1	3	6	4	2	1	3	6	1	2	6	1	39
24	9		1		15	11	37	4	8	2	10	16	4	1	11	10	139
25	9	2	9	1	33	12	33	10	15	3	6	27	8	1	38	5	212
26	27	2	6	1	13	20	30	19	24	6	10	38	8		46	1	251
27	13	2	5	2	14	8	35	11	12	7	8	29	7	2	48	2	205
28	17	2	8	5	13	8	37	16	7	13	5	21	13	2	50		217
29	13	1	8	9	24	12	28	13	13	12	7	37	4	2	43	7	233
30	13	2	23	5	20	18	31	9	15	3	12	48	6	2	26	8	241
31	13		20	5	13	13	20	10	14	7	4	34	1	3	18	2	177
32	11	1	19	1	13	8	20	10	5	8	6	41	11	1	18	3	176
33	15	6	30		26	42	38	11	24	7	9	59	17	2	15	12	313
34	17	11	24	7	33	37	56	12	17	10	13	48	11	7	36	11	350
35	21	21	35	5	30	19	79	4	37	11	25	47	9	8	49	16	416
36	20	7	24	15	32	36	81	9	15	16	20	55	14	13	47	15	419
37	27	19	28	7	18	27	88	12	25	9	28	41	13	14	50	26	432
38	22	19	29	13	42	34	75	10	37	13	22	47	12	16	42	23	456
39	36	17	30	10	35	39	63	14	34	17	30	57	11	16	37	28	474
40	27	23	46	15	34	50	93	11	32	17	34	57	10	16	53	39	557
41	57	41	53	22	54	83	115	12	51	11	31	70	21	30	63	64	778
42	57	33	47	24	34	75	118	14	45	29	44	86	23	20	52	30	731
43	47	65	57	25	39	74	107	19	58	23	39	90	23	27	63	33	789
44	58	52	55	24	62	97	116	17	60	36	39	99	34	39	88	27	903
45	66	62	66	21	66	99	120	17	82	33	52	115	38	50	83	25	995
46	77	61	76	21	98	110	143	12	63	34	50	105	30	52	82	29	1 043

47	74	85	82	23	76	93	114	17	75	36	38	100	37	28	87	34	999
48	70	62	65	30	63	100	110	14	54	35	45	125	22	42	61	38	936
49	63	58	78	21	64	62	102	12	65	39	39	94	31	26	68	34	856
50	73	68	58	16	39	58	109	12	78	33	46	100	25	52	66	29	862
51	47	60	51	28	46	76	112	23	74	59	55	97	32	50	71	42	923
52	65	67	42	15	59	80	87	14	58	56	18	113	30	46	64	35	849
53	54	62	61	31	43	77	131	14	61	22	55	119	25	43	74	51	923
54	63	58	59	18	55	61	89	20	65	36	43	105	18	36	71	39	836
55	45	47	42	19	56	67	84	24	59	21	32	87	29	27	49	38	726
56	43	38	23	24	45	44	67	10	39	23	33	75	25	29	47	31	596
57	45	28	24	14	32	34	55	12	37	20	29	48	31	19	62	28	518
58	44	24	11	14	45	31	59	9	30	18	30	50	18	17	35	28	463
59	24	22	13	9	33	24	52	9	24	8	15	33	10	17	32	16	341
60	18	18	4	8	23	21	27	4	15	8	13	23	11	5	24	11	233
61	19	7	6	8	14	23	18	7	10	7	11	18	12	2	24	15	201
62	10	7	2	6	14	11	15	2	7	4	10	8	4	1	13	10	124
63	6	5	3	5	11	8	7	3	6	9	5	22	5	4	11	7	117
64	10	7	4	4	5	10	11	3	3	3	5	9	3		17	8	102
65	5	7	2	3	7	4	6	3	2	2	7	12	2	2	13	7	84
66	5	2	2	1	3	4	10	1	2		3	8	2	2	11	2	58
67	2	1	1		1	3	10						1		5	4	28
68	1	2				2	5		1	1		3	1	2	2	2	22
69		1	3	2	1	2	6	1	1	1	1			3	3	1	26
70	3	1	2				2	1	1			2	1		2		15
71	1	2				1	2			1		1	1	1	3		13
72	1				1		1					1			3		7
73							4	1			1				2		8
74				1	1		1								2	1	6
76												1				1	2
78							1										1
79							1										1

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

W 2012 r. najliczniejszą grupę zawodową stanowiły położne w przedziale wiekowym 40-50 lat życia. W wieku 63 pracuje 117 położnych, w wieku 64 lat - 102 położne, a w wieku 67 lat - 28 położnych.

Tabela 25. Wielokrotność zgłoszeń pielęgniarek do realizacji umów przez świadczeniodawców.

Wyszczególnienie	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów tylko przez 1 świadczeniodawcę	12 489	8 505	9 929	3 735	9 838	13 730	21 812	4 002	9 356	5 155	8 075	20 456	5 370	5 417	12 063	6 122	156 054
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 2 świadczeniodawców	1 545	738	1 110	398	1 420	1 676	2 937	527	1 089	576	890	3 271	650	575	2 237	674	20 313
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 3 świadczeniodawców	176	64	78	32	189	132	233	29	130	39	70	255	73	55	252	58	1 865
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 4 świadczeniodawców	23	6	9	5	16	8	31		11	2	8	23	8	4	24	6	184

Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 5 świadczeniodawców	1	2	1	3		4	7	1		5		27
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 6 świadczeniodawców		1		1						1		3
Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 7 świadczeniodawców									1			2

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

W 2012 roku 156 054 pielęgniarek zostało zgłoszonych do realizacji umów tylko przez 1 świadczeniodawcę 20 313 pielęgniarek zostało zgłoszonych do realizacji umów przez 2 świadczeniodawców, 1 865 pielęgniarek przez 3 świadczeniodawców. Odnotowano też przypadki pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów przez 4, 5, 6 i 7 świadczeniodawców.

Można przypuszczać, że gdyby pielęgniarki pracowały u jednego pracodawcy, to system ochrony zdrowia byłby niewydolny w realizacji świadczeń zdrowotnych wymagających udziału pielęgniarek lub realizowanych samodzielnie przez pielęgniarki.

Tabela 26. Wielokrotność zgłoszeń położnych do realizacji umów przez świadczeniodawców.

Wyszczególnienie	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów tylko przez 1 świadczeniodawcę	1 247	1 063	1 168	502	1 302	1 611	2 477	480	1 429	652	928	2 158	661	691	1 831	820	19 020
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 2 świadczeniodawców	173	109	147	31	170	199	351	16	32	95	106	325	43	72	146	89	2 104
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 3 świadczeniodawców	33	14	22	4	25	21	35		1	17	7	34		12	9	14	248
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 4 świadczeniodawców	8	3			2		3			4		9	1	4		6	40
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 5 świadczeniodawców	1			1			1			2		1		1			7
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 6 świadczeniodawców	2																2
Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 7 świadczeniodawców	1																1

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

W 2012 roku 19 020 położnych zostało zgłoszonych do realizacji umów tylko przez 1 świadczeniodawcę 2 104 położne zostało zgłoszone do realizacji umów przez 2 świadczeniodawców, 248 położnych przez 3 świadczeniodawców. Odnotowano też przypadki położnych zgłoszonych do realizacji umów przez 4, 5, 6 i 7 świadczeniodawców.

Można przypuszczać, że gdyby położne pracowały u jednego pracodawcy, to system ochrony zdrowia byłby niewydolny w realizacji świadczeń zdrowotnych wymagających udziału położnej lub realizowanych samodzielnie przez położne.

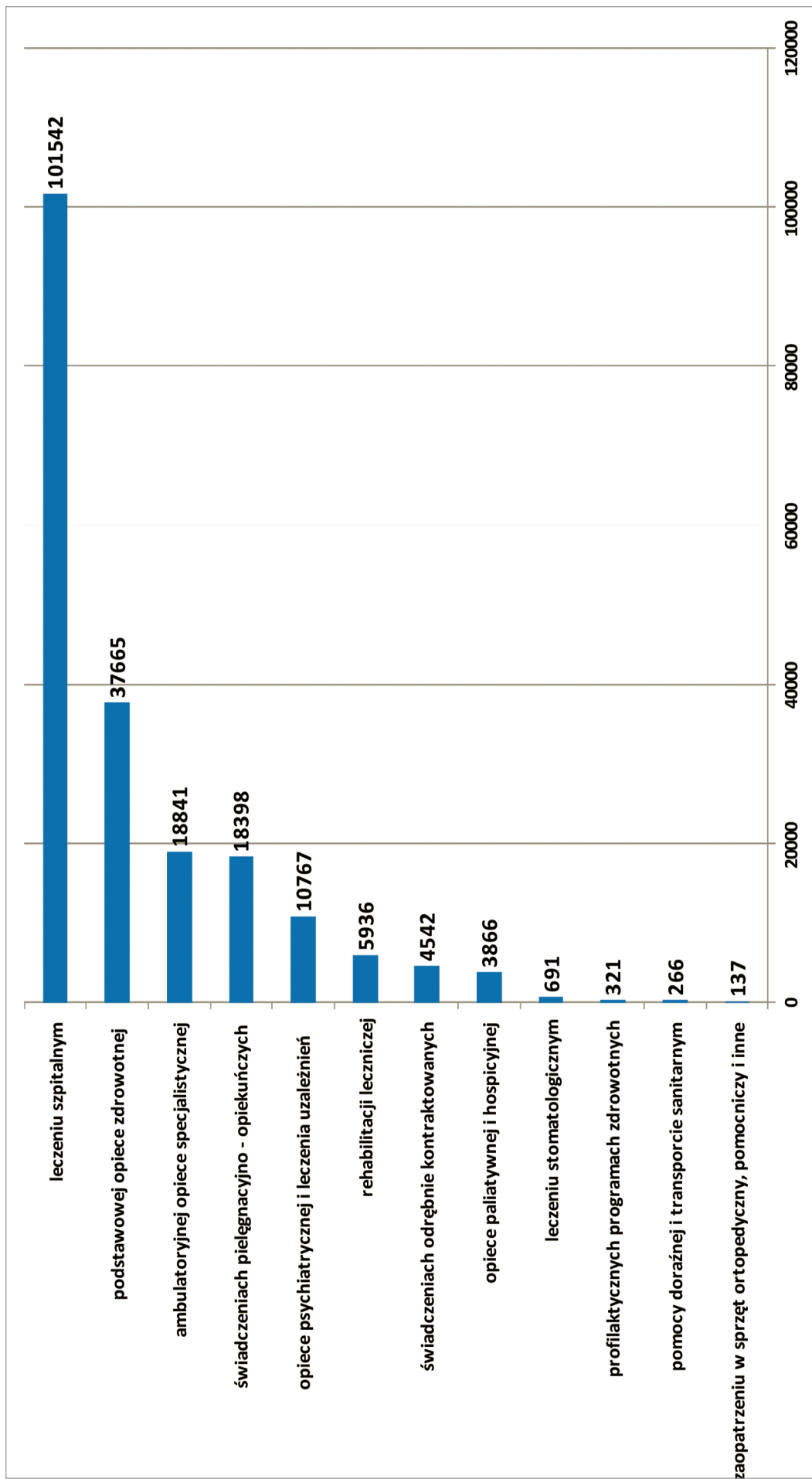
Tabela 27. Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń w 2012 roku.

OW NFZ	Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń													RAZEM	% powtórzeń pielęgniarek pomiędzy rodzajami świadczeń
	01 - Podstawowa opieka zdrowotna	02 - Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	03 - Leczenie szpitalne	04 - Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	05 - Rehabilitacja lecznicza	07 - Leczenie stomatologiczne	08 - Leczenie uzdrowskowe	10 - Profilaktyczne programy zdrowotne	11 - Świadczenia odrębnie kontraktowane	12 - Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze i lecznicze	14 - Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	15 - Opieka paliatywna i hospicyjna	17 - Pomoc doraźna i transport sanitarny		
dolnośląski	2 970	1 555	7 909	715	464	53	373	20	307	7	1 702	276	20	14 233	15,0
kujawsko-pomorski	1 956	966	5 271	531	296	34	294	40	368	6	618	257	32	9 313	14,6
lubelski	2 487	1 053	6 462	620	344	116	91	26	303	6	835	170	13	11 127	12,6
lubuski	1 013	376	2 140	460	195	9		5	179	7	411	118	13	4 170	18,1
łódzki	2 401	1 321	7 051	662	329	5		16	266	14	1 075	196	33	11 466	16,6
małopolski	3 506	1 646	8 410	825	553	66	310	20	447	14	1 647	395		15 547	14,7
mazowiecki	4 657	2 415	15 706	1 595	812	98	10	39	596	28	2 171	452	36	25 017	14,4
opolski	935	419	2 294	275	196	18		21	117		885	99	8	4 558	15,6
podkarpacki	2 226	1 028	5 641	538	311	43	192	12	262	5	1 679	230	9	10 589	15,0
podlaski	1 210	603	3 467	407	187	22	4	4	131	2	499	135	7	5 772	15,7
pomorski	2 082	1 211	5 123	667	250	34	54	27	272	10	411	255	2	9 047	14,9
śląski	4 575	2 765	13 351	1 479	837	53	164	30	483	9	3 640	463	23	24 013	16,1
świętokrzyski	1 294	622	3 375	372	227	42	136	15	156	1	601	112	7	6 102	14,1
warmińsko-mazurski	1 357	659	3 457	394	231	32	16	4	152	8	403	135	25	6 051	13,6
wielkopolski	3 731	1 597	8 322	852	491	59		37	385	12	1 391	468	22	14 583	19,1
zachodniopomorski	1 312	637	3 918	386	213	12	358	6	210	8	572	122	16	6 860	13,3
Razem	37 665	18 841	101 542	10 767	5 936	691	1 999	321	4 542	136	18 398	3 866	266	177 419	15,5

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

Z danych Narodowego Funduszu Zdrowia wynika, że w 2012 roku 177 419 pielęgniarek zostało zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń.

Rycina 8. Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń w 2012 roku.

Źródło: Na podstawie danych z NFZ – 2012 r.

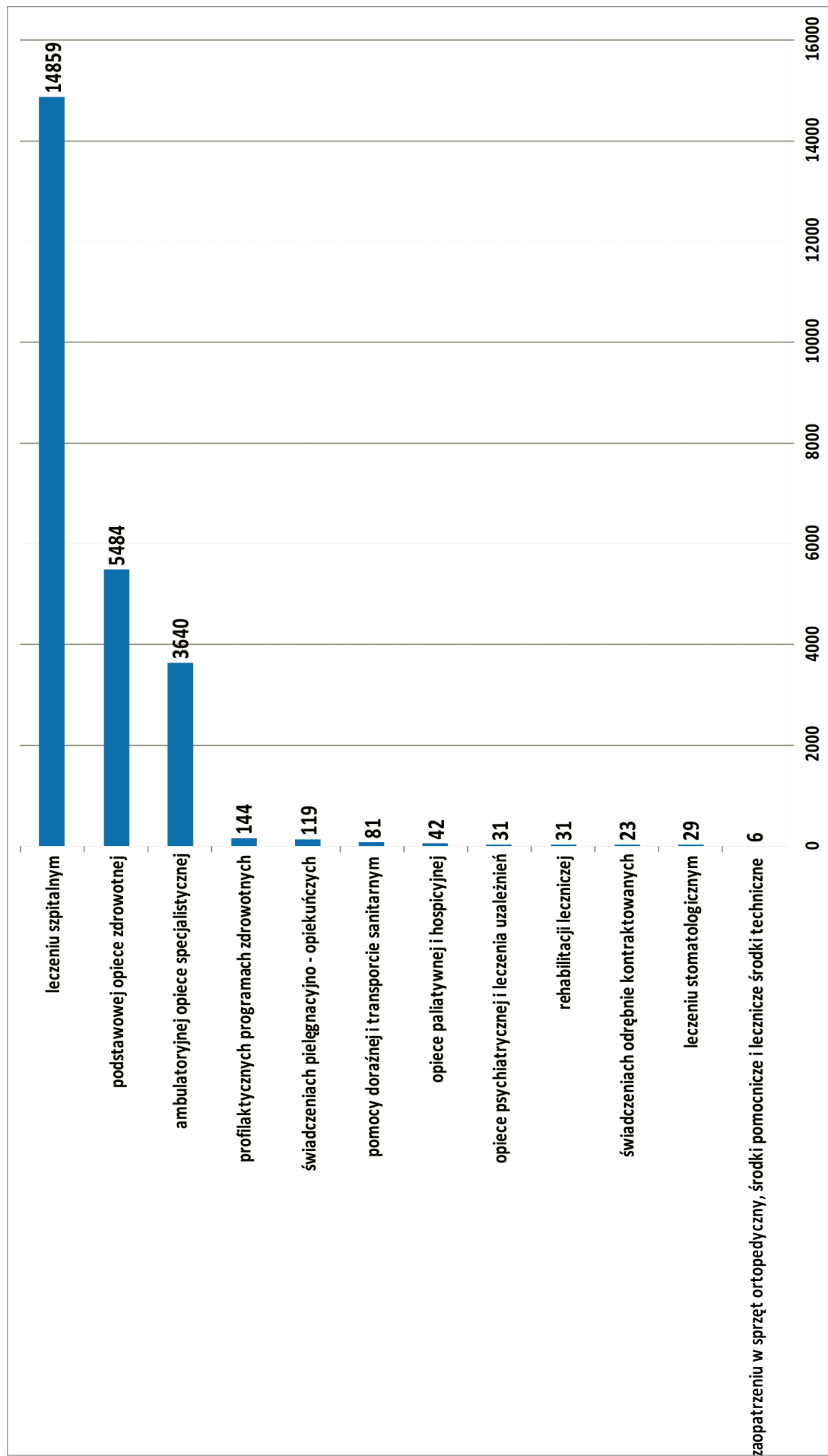
Tabela 28. Liczba położeń zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń

OW NFZ	Liczba położeń zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń													% powtórzeń położeń pomiedzy rodzajami świadczeń	
	01 - Podstawowa opieka zdrowotna	02 - Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	03 - Leczenie szpitalne	04 - Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	05 - Rehabilitacja lecznicza	07 - Leczenie stomatologiczne	08 - Leczenie uzdrowiskowe	10 - Profilaktyczne programy zdrowotne	11 - Świadczenia odrębnie kontraktowane	12 - Zopatrzenie w sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze i lecznicze	14 - Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	15 - Opieka paliatywna i hospicyjna	17 - Pomoc doradza i transport sanitarny		RAZEM
dolnośląski	477	293	963	2		2	1	5	1	1	10	2	1	1 465	20,0
kujawsko-pomorski	355	235	786	4	7	4		10	1		7	1	14	1 189	19,8
lubelski	403	156	925			2		7						1 337	11,7
lubuski	126	76	378	1				3	5				3	538	10,0
łódzki	452	253	1 017	3	9			6	1		13	5	2	1 499	17,5
małopolski	402	332	1 268	4		3	2	13	4	3	26	1	5	1 831	12,7
mazowiecki	766	463	2 107	3		2		7		1	4	1	18	2 867	17,6
opolski	101	64	348	3	4			9			8	2	6	496	9,9
podkarpacki	273	223	1 042		1	3	1	6			10	7	18	1 462	8,3
podlaski	178	116	546			1		7	5		9	4	1	770	12,6
pomorski	257	232	737	3				14	1		11	1	3	1 041	20,9
śląski	751	482	1 628	4	1	2		36	4		5	9		2 527	15,6
świętokrzyski	118	147	528	1		1	2	12			6			705	15,6
warmińsko-mazurski	175	130	568		1	3		3			3			780	13,2
wielkopolski	439	331	1 390		2	5		3				7	10	1 986	10,1
zachodniopomorski	231	112	636	3	6	1	7	3	1	1	7	2		929	8,7
Razem	5 484	3 640	14 859	31	31	29	13	144	23	6	119	42	81	21 368	14,7

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

W 2012 roku 21 368 położnych zostało zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń.

Rycina 9. Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń.

Źródło: Źródło: Na podstawie danych z NFZ. – 2012 r.

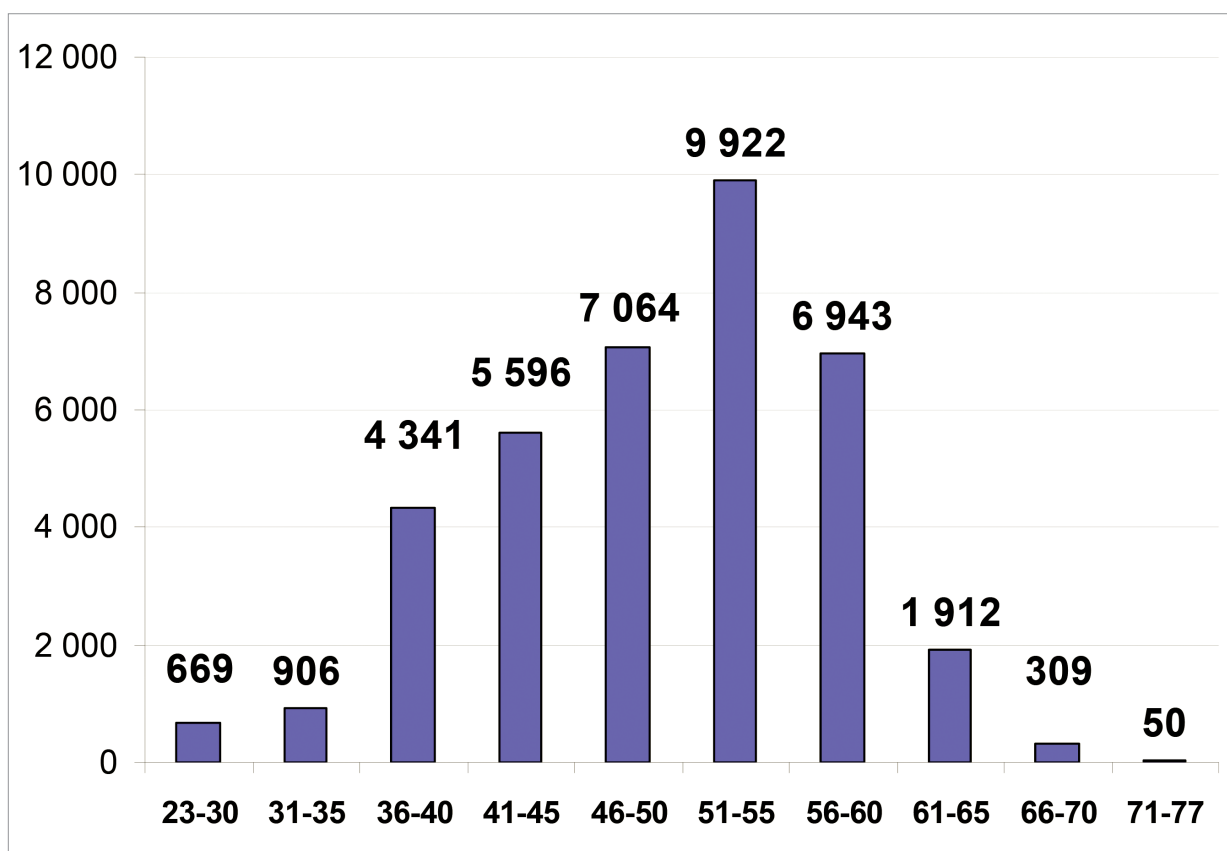
Z analizy powyższych danych wynika, że podmioty lecznicze – szpitale, to główne miejsce pracy pielęgniarek i położnych.

Tabela 29. Charakterystyka wiekowa pielęgniarek udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

OW NFZ / WIEK	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM	%
23-30	35	17	43	12	18	71	87	36	75	43	21	70	42	9	83	7	669	1,78
31-35	53	52	82	23	46	103	81	45	87	26	46	103	40	11	93	15	906	2,41
36-40	319	230	251	137	268	408	460	125	277	142	258	568	164	138	464	132	4 341	11,53
41-45	443	294	346	154	387	440	705	145	318	180	363	696	169	198	563	195	5 596	14,86
46-50	589	397	518	197	433	649	847	161	407	207	408	822	210	301	652	266	7 064	18,75
51-55	815	530	688	250	620	949	1 160	223	589	289	545	1 252	360	379	882	391	9 922	26,34
56-60	555	357	446	171	492	636	922	149	359	259	322	827	256	263	696	233	6 943	18,43
61-65	141	67	101	59	107	198	324	44	104	51	102	205	50	49	242	68	1 912	5,08
66-70	20	12	11	7	25	44	56	7	10	13	15	29	2	7	46	5	309	0,82
71-77	0	0	1	3	5	8	15	0	0	0	2	3	1	2	10	0	50	0,13

Źródło: Na podstawie danych z NFZ, 2012 r.

Rycina 10. Charakterystyka wiekowa pielęgniarek udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

Źródło: Na podstawie danych z NFZ – 2012 r.

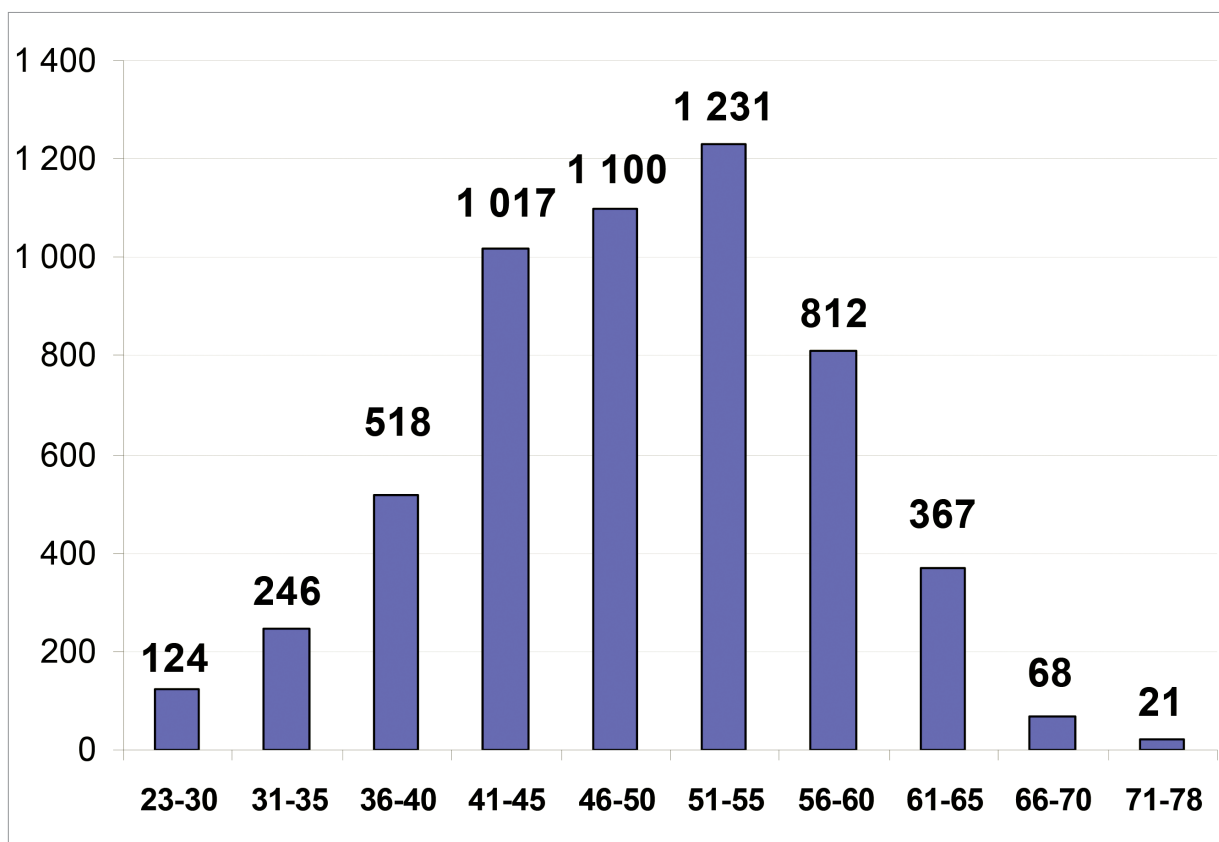
Z analizy informacji dotyczących charakterystyki wiekowej pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w POZ w 2012 r., wynika, że w przedziale wiekowym od 23 r. ż do 40 r. ż zatrudnionych jest 5 816 pielęgniarek. Najliczniejszą grupę stanowią pielęgniarki w przedziale wiekowym 41 – 60 lat. W tym przedziale wiekowym zatrudnionych jest 29 525 pielęgniarek. W wieku 61 lat - 642 pielęgniarki, 62 lat – 438 pielęgniarek, 63 lat – 383 pielęgniarki, 64 lat – 292 pielęgniarki, 65 lat – 177 pielęgniarek, powyżej 65 r. ż pracuje 359 pielęgniarek.

Tabela 30. Charakterystyka wiekowa położnych udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

OW NFZ / WIEK	Charakterystyka wiekowa położnych udzielających świadczeń w POZ w 2012 r.																RAZEM	%
	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski		
23-30	12	1	5	0	6	2	24	7	4	4	1	24	8	0	25	1	124	2,26
31-35	21	10	33	3	26	15	25	5	20	5	5	45	7	3	15	8	246	4,49
36-40	41	25	52	11	54	40	81	10	30	20	21	64	12	10	26	21	518	9,45
41-45	94	66	99	19	68	88	151	19	65	35	54	97	21	41	63	37	1 017	18,54
46-50	112	82	103	21	86	71	163	18	44	36	58	143	26	38	62	37	1 100	20,06
51-55	107	98	72	24	95	93	157	17	54	37	49	202	22	47	102	55	1 231	22,45
56-60	61	49	25	26	79	58	112	13	35	24	49	112	16	31	81	41	812	14,81
61-65	24	20	8	20	33	27	34	9	17	16	18	52	5	3	54	27	367	6,69
66-70	4	3	6	2	3	7	16	2	4	0	1	10	1	2	3	4	68	1,24
71-78	1	1	0	0	2	1	3	1	0	1	1	2	0	0	8	0	21	0,38

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

Rycina 11. Charakterystyka wiekowa położnych udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

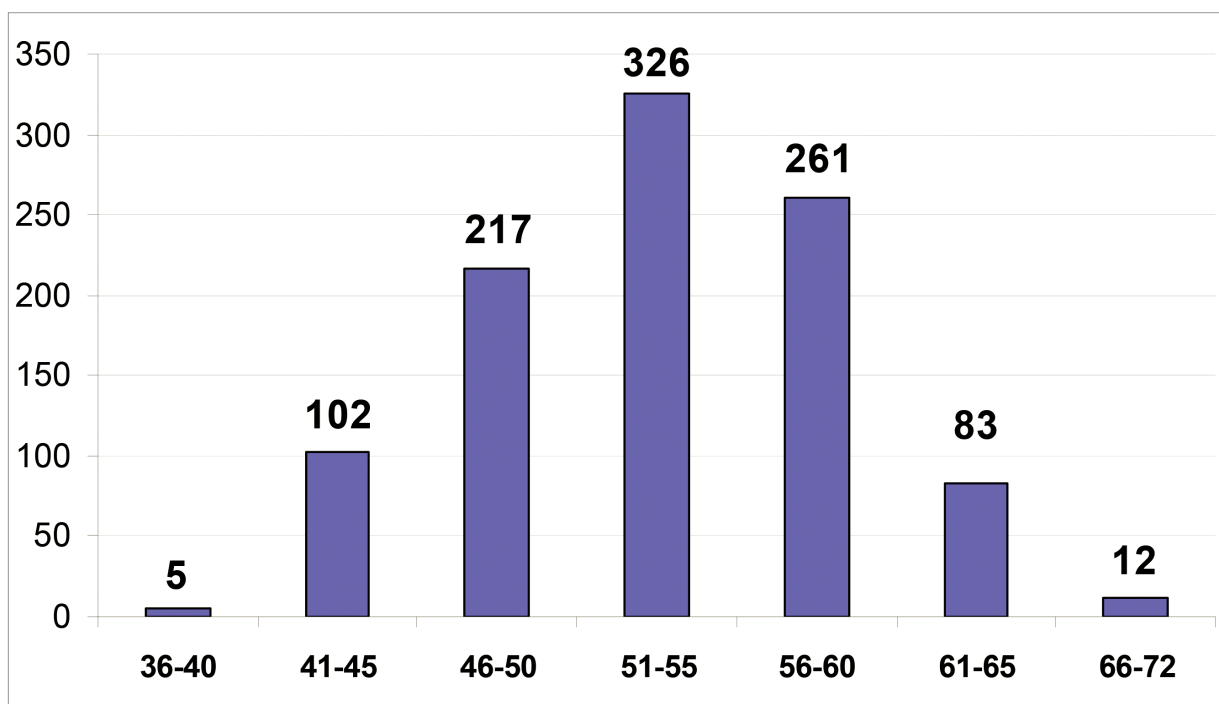
Z analizy informacji dotyczących charakterystyki wiekowej położnych zgłoszonych do realizacji umów w poz w 2012 r., wynika, że w przedziale wiekowym od 23 r. ż do 40 r. ż jest 5 307 położnych. Najliczniejszą grupę zawodową stanowią położne w przedziale wiekowym 41 – 60 lat. W tym przedziale wiekowym jest 15 300 położnych. W wieku 61 lat - 201 położnych, 62 lat – 124 położne, 63 lat – 117 położnych, 64 lat – 102 położne, 65 lat – 84 położne, powyżej 65 r. ż pracuje 187 położnych.

Tabela 31. Charakterystyka wiekowa pielęgniarek medycyny szkolnej udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

OW NFZ / WIEK	dolnośląski	kujawsko-pomorski	lubelski	lubuski	łódzki	małopolski	mazowiecki	opolski	podkarpacki	podlaski	pomorski	śląski	świętokrzyski	warmińsko-mazurski	wielkopolski	zachodniopomorski	RAZEM	% *
36-40	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	5	0,50
41-45	3	10	3	1	4	10	0	1	29	0	0	9	2	0	29	1	102	10,14
46-50	6	14	9	6	3	21	5	1	42	7	2	51	4	2	38	6	217	21,57
51-55	15	14	11	7	1	22	11	2	78	27	14	49	12	11	47	5	326	32,41
56-60	37	3	9	2	7	24	4	2	29	21	17	19	7	10	61	9	261	25,94
61-65	1	0	6	1	1	19	1	0	11	0	9	6	1	0	27	0	83	8,25
66-72	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	1	3	0	0	2	0	12	1,19

Źródło: Na podstawie danych z NFZ. 2012 r.

Rycina 12. Charakterystyka wiekowa pielęgniarek medycyny szkolnej udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.

Źródło: Na podstawie danych z NFZ – 2012 r.

Z analizy danych dotyczących charakterystyki wiekowej pielęgniarek medycyny szkolnej zgłoszonych do realizacji umów w POZ w 2012 r., wynika, że w grupie wiekowej 36-40 lat udziela świadczeń 5 pielęgniarek, w wieku 41-45 – 102 pielęgniarki. Najliczniejszą grupę stanowią pielęgniarki w przedziale wiekowym 46-60 lat – 804 osoby. W przedziale wiekowym 61-65 – 83 pielęgniarki.

7. PODSUMOWANIE.

Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych analizując informacje zebrane w powyższym dokumencie wskazuje kierunki działania jakie należy podjąć w celu poprawy sytuacji zawodowej pielęgniarek i położnych w systemie ochrony zdrowia.

Rekomendacja ogólna:

Opracowanie i wdrożenie rządowego programu zabezpieczenia społeczeństwa w świadczenia realizowane przez pielęgniarki i położne.

Rekomendacje szczegółowe:

Opracowanie i wdrożenie:

1. docelowego wskaźnika zatrudnienia pielęgniarek na 1 tysiąc mieszkańców,
2. zabezpieczenia kształcenia przeddyplomowego pielęgniarek i położnych,
3. polityki zatrudnienia pielęgniarek i położnych:
 - zgodnie z przygotowaniem zawodowym;
 - zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami w kształceniu podyplomowym.
4. mechanizmów zapewniających wynagrodzenie pielęgniarek i położnych:
 - zgodnie z przygotowaniem zawodowym;
 - zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami w kształceniu podyplomowym.

Zabezpieczenie możliwości realizacji obowiązku kształcenia ustawicznego pielęgniarek i położnych.

Uregulowanie kwestii minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych wymaganych przy udzielaniu świadczeń w poszczególnych zakresach będących przedmiotem kontraktowania przez NFZ (w szczególności świadczeń udzielanych w trybie całodobowym) oraz ich ujednoczenia dla wszystkich podmiotów udzielających świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Analiza zapotrzebowania na pielęgniarki i położne o określonych specjalnościach, wynikających z wymagań kwalifikacyjnych i dostępności określonych przepisami rozporządzeń Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych, będących podstawą do wypracowywania „Katalogu priorytetowych dziedzin szkolenia specjalizacyjnego”.

Prowadzenie kampanii informującej o działaniach rządowych na rzecz niwelowania konsekwencji braku pielęgniarek i położnych dla zabezpieczenia społeczeństwa w świadczenia zdrowotne.

Ustalenie minimalnej liczby specjalistów w poszczególnych dziedzinach pielęgniarstwa/położnictwa dla każdego województwa.

WYKAZ TABEL

Tabela 1.	Wybrane dane demograficzne według województw.....	8
Tabela 2.	Limity przyjęć oraz liczba absolwentów na kierunku pielęgniarstwo w latach 2006-2011	20
Tabela 3.	Liczba absolwentów kierunku pielęgniarstwo uzyskujących prawo wykonywania zawodu	20
Tabela 4.	Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wykształcenia .	21
Tabela 5.	Liczba limitów przyjęć na studia oraz liczba absolwentów na kierunku położnictwo w latach 2006-2010	21
Tabela 6.	Liczba absolwentów kierunku położnictwo uzyskujących prawo wykonywania zawodu	21
Tabela 7.	Liczba położnych zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wykształcenia .	22
Tabela 8.	Liczba specjalistów w poszczególnych dziedzinach kształcenia z podziałem na województwa w latach 2002-2014	24
Tabela 9.	Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP w latach 2008-2014	27
Tabela 10.	Struktura wiekowa pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP	28
Tabela 11.	Liczba pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP wg przedziałów wiekowych w podziale na województwa	29
Tabela 12.	Liczba położnych zarejestrowanych w CRPiP w latach 2008-2014	30
Tabela 13.	Struktura wiekowa położnych zarejestrowanych w CRPiP	30
Tabela 12.	Liczba położnych zarejestrowanych w CRPiP wg przedziałów wiekowych w podziale na województwa	31
Tabela 13.	Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015-2025	32
Tabela 14.	Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015-2025 z podziałem na województwa	32
Tabela 17.	Liczba wydanych zaświadczeń na potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych w okresie od 01-05-2004 do 31-12-2014	35
Tabela 18.	Liczba zarejestrowanych pielęgniarek i położnych nie będących obywatelami Polski	36
Tabela 19.	Liczba pielęgniarek zatrudnionych na umowę o pracę oraz umowę cywilno-prawną w poszczególnych województwach z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych	37
Tabela 20.	Liczba położnych zatrudnionych na umowę o pracę oraz umowę cywilno-prawną w poszczególnych województwach z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych	38
Tabela 21.	Ogólna liczba pielęgniarek i położnych zatrudnionych na umowę o pracę, z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych	39
Tabela 22.	Ogólna liczba pielęgniarek i położnych zatrudnionych na umowę cywilnoprawną, z uwzględnieniem roku urodzenia (przedziały wiekowe co 5 lat) oraz roku uzyskania uprawnień emerytalnych	39

Tabela 23.	Struktura wiekowa pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w 2012 r.	40
Tabela 24.	Struktura wiekowa położnych zgłoszonych do realizacji umów w 2012 r.	42
Tabela 25.	Wielokrotność zgłoszeń pielęgniarek do realizacji umów przez świadczeniodawców	44
Tabela 26.	Wielokrotność zgłoszeń położnych do realizacji umów przez świadczeniodawców	46
Tabela 27.	Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń w 2012 roku	47
Tabela 28.	Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń	49
Tabela 29.	Charakterystyka wiekowa pielęgniarek udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	51
Tabela 30.	Charakterystyka wiekowa położnych udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	53
Tabela 31.	Charakterystyka wiekowa pielęgniarek medycyny szkolnej udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	55

WYKAZ RYCIN

Rycina 1.	Struktura pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wieku i województw (w%)	3
Rycina 2.	Struktura położnych zarejestrowanych w CRPiP z uwzględnieniem wieku i województw (w%)	3
Rycina 3.	Liczba specjalistów w poszczególnych dziedzinach kształcenia w latach 2002-2014	26
Rycina 4.	Struktura wiekowa pielęgniarek zarejestrowanych w CRPiP	28
Rycina 5.	Struktura wiekowa położnych zarejestrowanych w CRPiP	30
Rycina 6.	Prognozowane wskaźniki zatrudnienia pielęgniarek i położnych w latach 2015-2025 z podziałem na województwa	33
Rycina 7.	Wskaźnik pielęgniarek zatrudnionych na 1 tys. mieszkańców w wybranych krajach	34
Rycina 8.	Liczba pielęgniarek zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń w 2012 roku	48
Rycina 9.	Liczba położnych zgłoszonych do realizacji umów w poszczególnych rodzajach świadczeń	50
Rycina 10.	Charakterystyka wiekowa pielęgniarek udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	52
Rycina 11.	Charakterystyka wiekowa położnych udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	54
Rycina 12.	Charakterystyka wiekowa pielęgniarek medycyny szkolnej udzielających świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej w 2012 r.	56

SŁOWNIK

PWZ – prawo wykonywania zawodu